

A detailed photograph of a forest floor, showing a mix of brown and green leaves, thin tree trunks, and small stones. The text is overlaid on the upper left portion of the image.

Det Dyreetiske Råd

Udtalelse om jagt

Det Dyreetiske Råd

Udtalelse om jagt

Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Oktober 2010

Udtalelse om jagt

© 2010 Det Dyreetiske Råd

København

Grafisk tilrettelæggelse: Karsten Borup

Sat med Minion og Rotis

Tryk: AN:sats

1. udgave, 1. oplag

Printed in Denmark 2010

Det Dyreetiske Råd

Det Dyreetiske Råd er nedsat i henhold til Dyreværnsloven, som trådte i kraft 1. september 1991. Rådet erstattede Det Ethiske Råd vedrørende Husdyr, som havde fungeret siden 1986.

Rådet bestod ved udarbejdelsen af udtalelsen af flg. 11 medlemmer:

Professor Peter Sandøe (formand)
Professor Pia Haubro Andersen
Gårdejer Bjarke Christiansen
Vicedirektør Bengt Holst
Proprietær Per Bach Laursen
Adm. direktør Peter Møllerup
Dyrlæge Ingeborg Mølbak
Pens. bankfuldmægtig Bent Olufsen
Dyrlæge Anne Sørensen
Kontorchef Jens Teilberg Søndergaard
Journalist Gorm Vølver

Det Dyreetiske Råd har til opgave ud fra en etisk vurdering at følge udviklingen inden for dyreværn. Rådet kan afgive udtalelse om spørgsmål inden for dyreværn og skal på justitsministerens begæring afgive udtalelse om særlige spørgsmål vedrørende lovgivningen om dyreværn (jf. Dyreværnsloven, § 25).

Der er kommet følgende udtalelser fra Det Dyreetiske Råd:

- Udtalelse om dyreforsøg (september 1992)
- Udtalelse vedrørende svineproduktion (oktober 1993)
- Udtalelse om buejagt (september 1993)
- Udtalelse vedrørende hold af dyr, der kan frembyde fare eller skabe frygt, eller som vanskeligt kan holdes i fangenskab på dyreværnsmæssigt forsvarlig måde (juni 1994)
- Udtalelse vedrørende slagtefjerkræ (februar 1995)
- Udtalelse om økologisk husdyrproduktion (november 1995)
- Udtalelse om bioteknologi i forbindelse med dyr (juni 1996)
- Udtalelse om skadedyrsbekæmpelse (maj 1997)

- Udtalelse om rituelle slagtninger (april 1997)
- Anvendelse af "Ovum-Pick-Up"-teknik til opsamling af oocyter fra tamkvæg (marts 1998)
- Udtalelse om hold af heste (marts 1998)
- Udtalelse vedrørende afregistrering af visse lægemidler til heste (november 1998)
- Udtalelse om avl af dyreracer, hvor fødselsvanskeligheder vil forekomme hyppigt (december 1998)
- Udtalelse om avl af hunde og katte (april 1999)
- Udtalelse om etiske grænser for medicinsk og kirurgisk behandling af familiedyr (september 1999)
- Udtalelse om halekupering af hunde (maj 2000)
- Debatoplæg om kloning og kloningsrelaterede teknikker (juni 2000)
- Udtalelse om kloning af dyr (februar 2001)
- Udtalelse om æglæggende høner (juni 2001)
- Udtalelse om kloning (april 2002)
- Udtalelse om pelsdyrproduktion (januar 2003)
- Udtalelse om katte (september 2004)
- Udtalelse om rituelle slagtninger (marts 2005)
- Udtalelse om jagt med rovfugle (januar 2006)
- Udtalelse om malkekvæg (februar 2006)
- Udtalelse om menneskers seksuelle omgang med dyr (november 2006)
- Mand eller mus? Redegørelse om etiske aspekter ved kimæreforskningen (oktober 2007)
- Udtalelse om familie og hobbydyr (juni 2008)
- Supplement til redegørelsen "Mand eller mus" (november 2008)

Udtalelserne er tilgængelige på Justitsministeriets hjemmeside www.jm.dk

Alle henvendelser til Det Dyreetiske Råd bedes rettet til Rådets sekretariat:

Det Dyreetiske Råd
Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Tlf. 72 26 85 46

Indhold

Sammenfatning

5

1. Baggrund

8

2. Formål med denne udtalelse

10

3. Den eksisterende lovgivning og andre rammer

11

4. Jagt i Danmark

18

5. Det Dyreetiske Råds etiske overvejelser

23

6. Konklusioner og anbefalinger

31

Bilag

33

Udtalelse om jagt

Sammenfatning

Jagt er en aktivitet, der giver anledning til en del debat og uenighed. Traditionelle argumenter for jagt er ikke længere meningsfulde i en dansk sammenhæng, og selv om få er modstandere af enhver form for jagt, kan der stadig herske uenighed om, hvilken rolle jagt skal spille i et moderne samfund, samt i hvilket omfang og på hvilke vilkår jagt kan accepteres. Samtidig er der generelt kommet stigende opmærksomhed på dyrevelfærd, og selve det at slå dyr ihjel er i flere sammenhænge blevet mere kontroversielt.

Det Dyreetiske Råd finder, at emnet jagt berører mange forskellige etiske problemstillinger, og vil i nærværende udtalelse fokusere på enkelte problemstillinger af dyrevelfærdsmæssig og dyreetisk karakter. Emnet jagt afgrænses i udtalelsen til at omfatte skydning af vildtlevende fugle og pattedyr, både i traditionelt jagtøjemed og som led i regulering. Rådet håber med nærværende udtalelse at kunne bidrage til den fortsatte debat om, på hvilke vilkår der i fremtiden skal kunne udøves jagt i Danmark.

Det Dyreetiske Råd finder det som udgangspunkt etisk forsvarligt at drive jagt på vildtlevende dyr som led i naturforvaltning, fx når en bestand reguleres til et i forhold til fødegrundlaget forsvarligt niveau, eller når vildt må anses for skadevoldende. Nogle af Rådets medlemmer finder, at jagt som led i en hobby, hvor selve det at skyde dyret er det centrale, ikke kan karakteriseres som et tilstrækkeligt væsentligt formål til at acceptere, at dyr slås ihjel. De øvrige af Rådets medlemmer mener derimod ikke, at motivet for jagten er det afgørende, og lægger vægt på, om jagten foregår på en dyreværns-mæssigt set forsvarlig måde.

Det Dyreetiske Råd har drøftet en række konkrete spørgsmål, der knytter sig til henholdsvis jagt på almindeligt vildt, jagt på uønsket vildt og generelle problemområder i relation til jagt. Rådet peger på flere forhold, som Rådets medlemmer finder principielt problematiske, som kræver en særlig indsats eller som bør omfattes af lovmæssig regulering.

Jagt på almindeligt vildt

Naturforvaltning

Det Dyreetiske Råd påpeger, at det er vigtigt, at grænserne for størrelsen af dyrebestande i Danmark fastsættes på baggrund af den bedst tilgængelige viden om bestandsudviklinger og reelle risici. Rådet er opmærksomt på, at meget kan afhænge af, hvordan man vægter de forskellige hensyn – herunder til de, der vil gå på jagt, og til at beskytte naturen. Efter Rådets opfattelse bør hensyn til at sikre og beskytte bestande af vilde dyr vægtes meget højt.

Blandt Rådets medlemmer er der delte meninger om det acceptable i via fodring at opformere vildtbestande. Alle medlemmer finder, at etablering af levesteder for vildtet er i orden, men nogle mener, at der er grænser for i hvor høj grad, der bør fodres, især hvis der dermed skabes andre problemer. Medlemmernes betænkelighed ved fodringen vedrører endvidere risikoen for, at naturforvaltning dermed i realiteten udvikler sig til en naturforvridning for at fremme jægernes interesser.

Opdræt og udsætning

Et flertal af Det Dyreetiske Råds medlemmer stiller sig principielt kritisk over for det rimelige i at opdrætte dyr med henblik på at udsætte dem til jagtformål. Der er tale om, at man på én gang opdrætter dyr som husdyr og bagefter vil have dem til at leve som vilde dyr med det ene formål at kunne skyde dem. Der er dermed reelt tale om en sammenblanding af vildtforvaltning og husdyrhold med deraf følgende sammenstød mellem de meget forskellige normer, der kendetegner de to områder.

Rådets medlemmer anerkender, at forholdene i forbindelse med opdræt og udsætning i dag er væsentligt bedre end tidligere, og godt *kan* foregå på velfærdsmæssig forsvarlig vis, men flertallet af Rådets medlemmer tager alligevel af de nævnte principielle grunde afstand fra opdræt og udsætning af dyr med henblik på jagt. Det flertal af Rådets medlemmer, der tager afstand fra opdræt og udsætning af dyr med henblik på jagt, finder endvidere, at de principielle etiske hensyn vejer tungere end hensyn til erhvervsinteresser og evt. naturtab. Ét medlem ønsker ikke at foretage denne afvejning, men vil i stedet overlade den til politiske overvejelser.

Jagt på uønsket vildt

Afvejning af hensyn

Det Dyreetiske Råd finder, at det er acceptabelt at skyde dyr, der fortrænger andre arter eller på anden måde påvirker naturen i uønsket retning, både når det gælder dyr, der oprindeligt er en del af den danske natur og dyr af invasive arter. Rådet mener således, at hvis man ønsker at bevare diversitet i naturen, kan det være nødvendigt at begrænse visse arters udbredelse. Når det gælder dyr, der hører til i den danske natur, mener Rådet imidlertid ikke, at det er acceptabelt at skyde dyrene, hvor der ikke er konkrete gener. Her mener Rådet, at man må acceptere de vilde dyrs færden i det åbne landskab, også selv om de tilhører arter, der nogle steder kan give problemer.

Det Dyreetiske Råd finder, at det som udgangspunkt bør gælde for alle dyrearter, at de er fredet i yngleperioden af hensyn til afkommet, og at der skal meget tungtvejende grunde til at fravige dette princip. Rådet anbefaler, at der indføres begrænsninger i tidsrummet for, hvornår dyr må skydes som følge af vildtskader, eller fordi de betragtes som invasive arter, så skydning af dyrene på tidspunkter, hvor de har afkom, så vidt muligt begrænses. Rådet accepterer dog, at når det gælder invasive arter, kan det være nødvendigt at skyde dyrene hele året for at sikre en effektiv bekæmpelse.

Rådet er opmærksomt på vildtskadebekendtgørelsens generelle krav om, at regulering forudsætter, at der ikke findes anden tilfredsstillende løsning men mener, at der kan være behov for opstramninger i relation til fortolkning og forvaltning i praksis. Muligheden for at skyde moderdyr i de perioder, der indebærer en risiko for afkommet, skal således efter Rådets opfattelse i alle tilfælde forudsætte en tilladelse fra Skov- og Naturstyrelsen og kun være åben, hvor særlige behov gør sig gældende. Rådet anbefaler videre, at det forud for en tilladelse til at skyde moderdyr i yngleperioden sikres, at der *er* anvendt vildtafværgemidler for arter, hvor dette er relevant, og at der *er* tale om alvorlige problemer.

Rådet er bevidst om, at yderligere krav i relation til tilladelse til regulering kan medføre administrative ændringer, der kan have både økonomisk og praktisk betydning. Rådet finder dog, at hensynet til at beskytte afkom af vilde dyr mod at dø af sult og tørst, vejer tungere.

Gravjagt på ræve

Det Dyreetiske Råds medlemmer anerkender, at jagen med brug af hunde og grave formodentlig er den mest effektive måde at regulere ræve på. Gravjagt på ræve giver dog efter Rådets opfattelse anledning til betænkeligheder vedrørende velfærden for de tamræve, der holdes med henblik på oplæring af hundene, både under opstaldningen og ved brug i træningsgravene. Rådet mener derfor, at der bør findes metoder til at

teste og oplære hundene uden brug af levende ræve. Et af Rådets medlemmer mener dog, at gravjagt under alle omstændigheder er uacceptabel ud fra et etisk synspunkt, idet denne jagtform krænker dyrets bolig.

Hvis det fortsat skal være tilladt at anvende hunde til gravjagt, finder de øvrige medlemmer af Rådet, at det indtil videre må accepteres at holde tamræve til oplæring af de pågældende hunde. Rådet understreger dog samtidig, at der bør stilles krav til måden, rævene holdes på, og til måden hundene bruges på. Det er endvidere efter Rådets opfattelse en forudsætning, at der til stadighed arbejdes fokuseret med mulighederne for alternativer, så brug af ræve til træning af hunde på længere sigt kan undgås. Rådet er opmærksomt på, at hold af ræve som selvstændig virksomhed, jf. lov om forbud mod hold af ræve, vil blive udfaset i 2016 og finder, at dette vil være en passende tidshorisont til at udvikle alternative måder at drive gravjagt på, uden brug af tamræve til oplæring og brug af hunde i gravene.

Fastsættelse af perioder for, hvornår dyr må skydes

Som skitseret i forbindelse med regulering af uønskede arter finder Det Dyreetiske Råds medlemmer det principielt uacceptabelt at skyde dyr i perioder, hvor der er risiko for, at afkom efterlades til at dø af sult og tørst. Dette princip gælder naturligvis også for de dyr, der skydes i forbindelse med almindelig jagt. Endvidere finder Rådet, at når det gælder arter, der er hjemmehørende i den danske natur, bør hensyn til at sikre solide dyrebestande veje tungt.

Generelle problemområder i relation til jagt

Risiko for anskydninger

Det Dyreetiske Råd mener, at målet bør være at blive fri for anskydninger, men erkender samtidig, at hvis man vil tillade jagt, må man også acceptere et vist niveau af anskydninger som en uundgåelig konsekvens. Rådet finder dog, at der er behov for til stadighed at fokusere på, hvordan risikoen for anskydninger indenfor realistiske rammer kan reduceres mest muligt. Rådet mener således, at det er på høje tid, at der nu er taget initiativ til at revidere kravene til jagtprøven. Rådet anbefaler derfor en række tiltag til at reducere risikoen for anskydninger mest muligt. Tiltagene vedrører skærpede krav til jagtprøven, holdningsbearbejdning, opdatering af skydefærdigheder samt brugen af hunde.

1. Baggrund

Der er blevet udøvet jagt i Danmark, lige så længe som her har boet mennesker. Jagt på større pattedyr var i århundreder forbeholdt kongen og de adelige, og først i begyndelsen af 1900-tallet blev jagt på disse dyrearter ved hjælp af skydevåben tilgængelig for almindelige mennesker. Med Jagtloven af 1922 blev det et krav, at man skulle have jagttegn for at kunne gå på jagt. For at kunne erhverve et jagttegn skal man i dag bestå en jagtprøve. Tilmelding til prøven forudsætter deltagelse i et særligt kursus.

Jagt har per tradition især været knyttet til brug af skov-, land- og kystarealer, og tidligere var hovedparten af jægerne at finde blandt landbefolkningen. I dag er jagt blevet en fritidsaktivitet, som også i høj grad dyrkes af personer, som er uden tilknytning til skov- og landbrug. Jægere er således i dag en mindre homogen gruppe end før. Hvor de tidligere typisk allerede som børn blev introduceret til jagten af ældre familiemedlemmer – fx fra far til søn – er der i dag en stor del, der er voksne, når de første gang bliver introduceret til jagt, typisk af venner eller kolleger.

Jagt kan i Danmark foregå på mange forskellige måder. Der kan drives jagt på både offentlige og private arealer under hensyntagen til gældende regler for de pågældende områder. Jagten kan foregå på skov eller i mark og på evt. tilhørende mindre søer; på udyrkede arealer, eller på vandet i form af fjord og hav. Adgangen til arealerne kan bl.a. ske i sammenhæng med større jagtselskaber, hvor man lejer sig ind eller køber dagjagter, fx ved jagtkonsortier og godser; gennem særlig invitation, fx til jagt i statsskove, hvor jagten er led i regulering af vildtbestande; gennem leje i mindre jagtfællesskaber omkring et stykke jord; ved én eller få personers jagt på egen eller bekendtes jord; eller ved enkeltmandsjagt på offentlige arealer på eller ved vandet. Jagtbyttet udgøres af fugle som fasaner, gæs, ænder og agerhøns og af pattedyr som harer, ræve, kronvildt og rådyr. Til jagten må anvendes haglgevær, riflede våben og bue (se mere om krav til våben i afsnittet om regler).

Jagtformen afhænger bl.a. af arealets beskaffenhed og arten af vildt, der jages. De mest udbredte jagtformer

I Danmark kan jagtbytte fx være råvildt, harer og fasaner.

FOTO: ANNE SØRENSEN

omfatter: Klapjagt, hvor vildtet drives frem mod jægerne af personer, der laver støj – evt. ledsaget af hunde; trækjagt, hvor jægeren afventer ænder, duer eller gæs på træk; trykjagt, hvor hjortevildt roligt presses ud fra en skov eller plantage af mennesker evt. med hunde i snor; drivjagt, hvor mennesker med løse hundes hjælp jager (driver) vildtet fremad mod jægerne; pürsch, hvor en jæger sniger sig ind på skudhold af vildtet; anstandsjagt, hvor jægeren venter på klovbærende vildt eller ræve, evt. i et lille tårn eller på en stige med en platform; gravjagt, hvor ræve ved hjælp af hunde drives ud af gravene til jægerne; jagt fra skydepram, hvor jægeren stager ud og afventer byttet (fugle) eller sniger sig ind på det, og evt. forsøger at lokke det til med attrapper af artsfæller til jagtbyttet (lokkefugle); samt motorbådsjagt, hvor jægeren sejler ud mod en flok fugle (dykænder), så de flyver op og kan skydes.

Jagten kan være båret af en række forskellige motiver: Mange jægere ser deres ønske om at gå på jagt som en måde, hvorpå de kan udleve en naturlig drift. For andre er jagten en tradition, der er tæt forbundet med den kulturelle arv. For mange jægere er samværet med andre jægere en vigtig del af jagten. Endelig understreger mange jægere deres bidrag til vildtforvaltningen – ikke mindst set i lyset af, at der i Danmark ikke længere er nogle større rovdyr til at holde bestande af fx hjortevildt nede.

Ifølge sociologiske undersøgelser går jægerne især på jagt, fordi de sætter pris på den naturoplevelse, der er forbundet hermed; på grund af de sociale aspekter, dvs. samværet med andre jægere; fordi de finder det afstressende, og fordi de holder af samarbejdet med hundene. Andre begrundelser kan være de udfor-

dringer og den spænding, jagten giver, samt glæden ved eventuelle trofæer og kødet. Ud over selve jagten er der en del andre med jagten forbundne aktiviteter, som kan være værdsat. Det gælder fx træning af hunde, vildt- og anden naturpleje, våbenpleje, træning af skydefærdigheder og jagthornsblæsning.

En undersøgelse fra 2000 viser, at der i Danmark er omkring 230.000 jagttegnsberettigede personer, dvs. personer der har bestået jagtprøven i Danmark og dermed kan løse jagttegn. Det er dog ikke alle jagttegnsberettigede, der løser jagttegn. I 2009 var det omkring 168.500 personer, der løste jagttegn. Undersøgelsen fra 2000 viser videre, at antallet af personer,

der løser jagttegn, er steget med over 70% gennem de sidste 75 år. Antallet er nu nogenlunde konstant. Jagtudbyttet er i samme periode faldet omkring 40%, dvs. at der skydes færre antal dyr pr. jæger i dag end for 75 år siden. Dette skyldes muligvis, at der i dag er færre arter, der må skydes; at nogle arter ikke længere er så hyppige jagtmål, fx krager og måger; samt at den enkelte jæger i dag går mindre på jagt.

Det er især mænd, der tager jagtprøven og løser jagttegn, men antallet af kvinder er stigende. Andelen af jægere i den danske befolkning er på omkring 3%, hvilket er på niveau med Sverige og Norge, men noget højere end fx Holland og Tyskland, hvor andelen er

Omkring 3% af den danske befolkning er jægere. Antallet af kvindelige jægere er stigende.

FOTO: HANS PETER HANSEN

under 1% (opgørelsen er fra 1997/98 og er behæftet med nogen usikkerhed pga. forskelle i jagtlovgivning og måderne, hvorpå tallene gøres op).

Jagt kan påvirke bestande af vildtlevende dyr på flere måder. En direkte påvirkning ses ved, at dyr bortskydes – muligvis før de selv har haft mulighed for at få afkom og dermed bidrage til bestandens udvikling. Indirekte påvirkninger, som også kan skyldes andre menneskelige aktiviteter i naturen end jagt, kan ske, hvis vildtet bliver forstyrret og dermed skal bruge ekstra ressourcer fx til fødesøgning, eller hvis vildtets skyhed og dermed flugtafstande øges.

Vurderingen af udviklingen i en bestand og af, hvad der er et rimeligt jagttryk, er kompleks og baserer sig bl.a. på en stillingtagen til, hvilke data der udgør tilstrækkelig information til at vurdere størrelsen af en dyrestand, og til at vurdere, om bestanden er i tilbagegang. Desuden vil der indgå et mere eller mindre bevidst syn på, hvad et ”rimeligt jagttryk” er. Diskussionen kompliceres af, at bestandsstørrelser også påvirkes af andre faktorer end jagt.

Jægerne skal hvert år indberette oplysninger om deres jagtudbytte til Skov- og Naturstyrelsen ved at udfylde et skema, suppleret med indsendelse af vinger fra skudte fugle af visse arter. Der er dog nogen usikkerhed knyttet til den deraf afledte statistik. Det er ikke alle jægere, der foretager indberetningerne, og detailniveauet i oplysningsskemaerne er begrænset, men dog suppleret af vingeundersøgelserne. Sammenlignet med forholdene i andre lande giver den danske jagtudbyttestatistik dog efter alt at dømme et rimeligt overblik over bestandene af jagtbart vildt og bidrager til grundlaget for fastsættelse af jagttider.

Der må kun drives jagt på dyrearter, som der er fastsat jagttider for. At der er fastsat jagttid betyder, at disse dyr kun må skydes en begrænset del af året, dvs. de er fredet resten af året. Der gælder forskellige begrænsninger for, hvor meget jagt der må drives på de forskellige dyrearter. Andre arter må skydes hele eller det meste af året, under visse forudsætninger, som led i såkaldt regulering, begrundet i at dyrene giver anledning til gener eller skader. Og nogle arter kan skydes både i

forbindelse med jagtsæsonen og ved regulering. Regulering kan tillige foretages ved hjælp af fælder.

Der er udbredt enighed om, at jagten skal være bæredygtig, men begrebet bæredygtighed kan forstås og vurderes på flere måder, og der kan være uenighed om begrebets anvendelse i lyset af videnskabelig usikkerhed. Derfor kan diskussionen om, hvad der anses for en bæredygtig jagt give anledning til uenighed. Jagten kan fx godt af nogle anses for bæredygtig, selv om en bestand påvirkes og stabiliseres på en lavere bestandsstørrelse, end den ville have været uden jagt, eller hvor en bestand er i tilbagegang, men de primære årsager hertil ikke er relateret til jagt. Andre vil derimod kun anse jagt for bæredygtig, hvis en bestand vokser eller fastholdes på et relativt højt niveau.

Særlige problemstillinger knytter sig til invasive dyrearter, dvs. arter man ønsker at forhindre i at etablere sig i Danmark, da de kan skade den hjemmehørende danske fauna. Eksempler på sådanne invasive arter er mink og mårhund. Invasive arter må ifølge de gældende regler skydes og fanges i fælder hele året i forbindelse med regulering, dvs. også i deres yngleperiode.

Nogle dyrearter kan der pga. internationale forpligtelser ikke gives jagttid på, selv om bestanden i Danmark muligvis kan bære det, fx skarv og fiskehejre. Disse arter kan dog stadig skydes som led i regulering og efter forudgående tilladelse fra Skov- og Naturstyrelsen, hvor der måtte være konkrete problemer. Endelig må der ikke drives jagt på sjældne og truede arter. Arter med et utilfredsstillende lavt bestandsniveau skal beskyttes (se mere om dette i afsnittet om regler).

2. Formål med denne udtalelse

Selv om jagt i Danmark er dækket af omfattende regelsæt, og sociologiske undersøgelser viser, at der er en relativt bred folkelig accept af jagt, er det en aktivitet, der giver anledning til en del debat og uenighed. Traditionelle argumenter for jagt, som fx at man må jage af nødvendighed for at skaffe mad og tøj, er ikke længere meningsfulde i en dansk sammenhæng. Selv

hvis det accepteres, at jagt giver jægeren mulighed for at udleve en naturlig drift, og at jagt bygger på gamle traditioner, kan der være uenighed om, hvorvidt jagt overhovedet kan accepteres, svarende til overvejelser i relation til andre gamle traditioner, som man generelt i dagens samfund er enige om ikke at videreføre. Og selv om få er modstandere af enhver form for jagt, kan der stadig herske uenighed om, hvilken rolle jagt skal spille i et moderne samfund, samt i hvilket omfang og på hvilke vilkår jagt kan accepteres.

Sideløbende hermed er der i de seneste årtier i Danmark generelt kommet stigende opmærksomhed på dyrevelfærd, både i relation til hvordan dyr holdes, og hvordan de slås ihjel. Selve det at slå dyr ihjel har samtidig i stigende grad givet anledning til kontroverser – både i forbindelse med jagt og i andre sammenhænge, fx i forbindelse med animalsk fødevarereproduktion, dyreforsøg og forvaltning af uønskede hunde og katte. Endelig er der kommet fokus på, at andre naturbrugere, fx ornitologer og kondiløbere, har interesser, som skal tilgodeses på lige fod med jægernes.

Afhensyn til yngletider, det stigende fokus på bæredygtig naturforvaltning og som følge af politiske beslutninger bl.a. på internationalt niveau, er der de senere år foretaget indskrænkninger i jagten. Det gælder fx med hensyn til, hvor jagt må udøves. Desuden er en række dyrearter blevet fredet, jagttiderne er blevet reduceret, og der stilles krav i forbindelse med udsætning af vildt til jagtformål. I den offentlige debat fremføres jævnligt kritik af jagten, både i forhold til principielle overvejelser og i relation til måden jagt udøves på.

Det Dyreetiske Råds medlemmer finder, at emnet jagt berører mange forskellige etiske problemstillinger. Hovedfokus for nærværende udtalelse vil dog være på dyrevelfærdsmæssige og dyreetiske problemstillinger. Emnemæssigt afgrænses jagt her til at omfatte skydning af vildtlevende fugle og pattedyr.

Rådet er opmærksomt på, at der både rent juridisk og praktisk skelnes mellem ”jagt” som en fritidsinteresse og ”regulering”, som foretages for at beskytte bestemte interesser, fx for at undgå skader på afgrøder. I relation til Rådets overvejelser er der imidlertid et vist overlap

mellem de to tilgange til skydning af vildtlevende dyr. I denne udtalelse har Rådet derfor valgt at bruge ordet ”jagt” i en bred betydning, som også indbefatter regulering af vildtlevende dyr ved skydning. Derimod er regulering ved hjælp af fælder ikke er omfattet. Det samme gælder brug af skydning som metode til aflivning af dyr af dyreværns-mæssige årsager.

Rådet håber med nærværende udtalelse at kunne bidrage til den fortsatte debat om, på hvilke vilkår der i fremtiden skal kunne udøves jagt i Danmark.

3. Den eksisterende lovgivning og andre rammer

Der er mange love og bekendtgørelser, der har større eller mindre betydning for jagten i Danmark. Området er dækket af regler, der hører under henholdsvis Miljøministeriet, Justitsministeriet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri samt har baggrund i EU-direktiver. Herunder skitseres blot den del af lovgivningen, der har relevans i forhold til Det Dyreetiske Råds drøftelser:

Miljøministeriet

Lov om jagt og vildtforvaltning (LBK nr. 930 af 24/09/2009)

Loven kaldes i daglig tale ”jagtloven”. Den indeholder de grundlæggende rammer for jagt og vildtforvaltning i Danmark og giver miljøministeren mulighed for at fastsætte nærmere regler. Det gælder fx regler for, hvilke dyrearter der må skydes på hvor, hvornår, hvordan og af hvem. Vildt defineres i loven som pattedyr og fugle (herunder trækfugle) som er naturligt forekommende i dansk natur. Desuden omfattes pattedyr og fugle, som er udsat eller er undsluppet menneskelig varetægt, og som har etableret vildtlevende, reproducerende bestande i naturen, med mindre der er tale om dyrearter, som traditionelt betragtes som husdyr.

Lovens erklærede formål er at sikre arts- og individrige vildtbestande og at skabe grundlag for en bæredygtig forvaltning heraf. Med jagtloven i 1994 blev der indført en lang række nye tiltag med det formål at sikre en mere dyreværnsmæssigt forsvarlig jagt. Der blev bl.a. indført en passus om, at jagt skal ske på en måde, som ikke udsætter dyrene for unødige lidelser. Dermed blev det direkte strafbart at drive jagt på en måde, som medfører en urimeligt stor risiko for anskydninger.

Blandt lovens generelle vildtforvaltningsbestemmelser er de vigtigste i relation til denne udtalelse: Principper vedrørende fastsættelse af jagttider, muligheden for at fastsætte regler om indfangning og udsætning af vildt, om regulering af vildt samt om opsporing og aflivning af nødstedt vildt.

Som hovedregel gælder, at man kun må jage, hvor man har jagtret, og som udgangspunkt har den, der har ejendomsretten, også jagtretten. Dog må personer med fast bopæl i Danmark, eller som gennem europæiske regler har opnået en nærmere tilknytning til landet, under hensyntagen til øvrige regler vedr. jagt, som udgangspunkt også drive jagt på danske fisketerritorier, dvs. på hav og fjord. Med visse undtagelser er der fastsat en minimumsgrænse for, hvor lille et areal, der må drives jagt på. Jagttegn kan udstedes til personer, der har fast bopæl i Danmark, er fyldt 16 år og er i besiddelse af den nødvendige synsevne samt åndelige og legemlige forlighed, og som har bestået en jagtprøve. Jagttegn udstedes dog kun til personer under 18 år, hvis indehaveren af forældremyndigheden har givet tilladelse hertil, og en jæger under 18 år må kun gå på jagt i selskab med en jæger over 18 år.

Jagt må kun finde sted med skydevåben, og vildt må kun beskydes af personer med jagttegn (se nærmere om krav til jagttegn, våben og ammunitionstype i afsnittene herunder vedr. regler for jagttegn, skydevåben og buejagt). Der er endvidere krav om, at en egnet apporterende hund skal medbringes på jagt med haglgevær på ikke-klovbærende vildt på og fra landarealer og i rør- og sivbevoksninger. Jagt må ikke finde sted fra motordrevet køretøj og luftfartøj, og motorbådsjagt må ikke finde sted på søer og andre ferske vande. Vildt må ikke udfodres med jagt for øje

(dvs. lokkes frem ved hjælp af foder) og ikke skydes i umiddelbar nærhed af en foderplads. Yderligere præciseringer af, hvordan der må drives jagt, er i medfør af jagtloven fastsat i bekendtgørelsen om udsætning af vildt, jagtmåder og jagtredskaber (BEK nr. 870 af 04/07/2007 med senere ændringer).

Jagtloven stiller krav om, at jægeren skal medbringe en apporterende hund på visse former for jagt. En apporterende hund er trænet til at hente det skudte dyr til jægeren.

FOTO: STEEN AXEL HANSEN, DANMARKS JÆGERFORBUND

Til at rådgive miljøministeren i forvaltningen af jagtloven er der nedsat et Vildtforvaltningsråd. Rådet rådgiver og afgiver indstilling i større eller principielle spørgsmål om jagt og vildtforvaltning, som forelægges Rådet af ministeren eller af Skov- og Naturstyrelsen, eller som Rådet selv finder grund til at tage op. Rådets formand udpeges af miljøministeren. Rådets øvrige medlemmer udpeges ligeledes af miljøministeren, efter indstilling fra de nærmeste interesserede organisationer: Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening,

Landbrug og Fødevarer, Dansk Ornitologisk Forening, Dansk Skovforening, Dyrenes Beskyttelse, og Friluftsrådet. Verdensnaturfonden har tidligere indstillet et medlem af Vildtforvaltningsrådet, men er efter eget ønske i 2010 ophørt med at være repræsenteret i Rådet.

Vildtforvaltningsrådet har bl.a. udgivet rapporter om jagt med rovfugle, om indfangning, udsætning og jagt på fasan, agerhøne og gråand, samt om forebyggelse af anskydninger. Et flertal af organisationer i Vildtforvaltningsrådet indgik i 2006 et forlig om udsætning af fasaner, agerhøns og gråender. Forliget fastsætter grænser for, hvor mange fugle, der må udsættes i forhold til arealets størrelse. Forliget gælder frem til 2017. Kravene er koblet sammen med krav om naturforbedringer og er præciseret i bekendtgørelsen om udsætning af vildt, jagtmåder og jagtredskaber (BEK nr. 870 af 04/07/2007) med senere ændringer. Det følger bl.a. af bekendtgørelsen, at udsætning af flere end 100 fugle forudsætter, at den ansvarlige for udsætningen har gennemgået et af Skov- og Naturstyrelsen godkendt kursus om udsætning af fuglevildt. Bekendtgørelsen fastsætter endvidere krav til, hvad kurset skal indeholde – bl.a. gennemgang af relevant lovgivning om jagt og regulering, dyrevelfærd, dyre- og jagtetik samt natur- og miljøbeskyttelse.

Bekendtgørelse om jagttegn (BEK nr. 1008 af 04/07/2007)

For at få et jagttegn skal man bestå en jagtprøve. Personer, der fylder 16 år i prøveåret, kan tilmelde sig jagtprøven under forudsætning af deltagelse i et våbenkursus afholdt af en underviser, der er godkendt af Skov- og Naturstyrelsen. Personer, der er under 18 år på prøvetidspunktet, skal dog forevise skriftligt samtykke fra indehaveren af forældremyndigheden. Prøven består af en teoretisk del, der bl.a. omhandler principper for hvordan anskydningsrisikoen kan nedbringes, samt en praktisk del, hvor aspiranten testes i afstandsbedømmelse og våbenhåndtering. Erhvervelse af jagttegn giver ret til at jage med haglgevær. Der gælder særlige krav for tilladelse til riffel- og buejagt, hvor der skal dokumenteres skydefærdighed, dvs. at man kan ramme. For at bestå riffelprøven skal man

i fri skydestilling i løbet af højst fem minutter fra en afstand af 100 meter placere 5 ud af 6 skud indenfor en cirkel med en diameter på 20 cm. Der stilles således ikke krav vedr. skydefærdighed for tilladelse til jagt med haglgevær. Kravene i jagtprøven er på tidspunktet for færdiggørelsen af nærværende udtalelse (sommeren 2010) under revision.

Bekendtgørelse om skydevåben og ammunition, der må anvendes til jagt mv. (BEK nr. 1010 af 09/08/2007)

Bekendtgørelsen præciserer, hvilke skydevåben der må anvendes til jagt, og at disse skal være i forsvarlig stand. Der må anvendes haglgevær og riflede våben, der opfylder bestemte specifikationer. Der må ikke anvendes lyddæmpere, revolvere og pistoler. Der stilles desuden krav til, hvilke typer ammunition der må anvendes til jagt på de enkelte arter af vildt.

Bekendtgørelse om buejagt (BEK nr. 869 af 04/07/2007)

Bekendtgørelsen fastslår, at buejagt kun må udøves af personer, der har bestået buejagtprøve i Danmark. Erhvervelse af jagttegn og deltagelse i et buejagtkursus er forudsætninger for at kunne gå til buejagtprøve. Bekendtgørelsen beskriver endvidere kravene til buejagtprøven, der omfatter både en skriftlig og en praktisk del, samt kravene til bue og pil. For at bestå buejagtprøven skal man med én pil til hver af 6 vildtfigurer i naturlig størrelse ramme hjerte-/lungeregionen på mindst 5 figurer. Ved prøven placeres figurerne på forskellige afstande fra 10-25 m. Tilladelsen til buejagt gælder i fem år. Fornyelse af tilladelsen forudsætter, at den praktiske prøve igen består.

Bekendtgørelse om eftersøgning og aflivning af nødstedt vildt (BEK nr. 417 af 27/04/2007)

Bekendtgørelsen stiller krav om, at hvis der konstateres tegn på anskydning af klovbærende vildt og det ikke

findes inden 6 dagtimer (fra solopgang til solnedgang), skal der tilkaldes en bemyndiget hundefører med henblik på opsporing og aflivning af vildtet. Der stilles ikke krav om, hvor hurtigt hundeføreren skal indfinde sig på eftersøgningsstedet. Hunde, der anvendes til dette arbejde, er særligt trænede til eftersøgning af vildt, de såkaldte schweissunde. Hundeførerne udpeges af Skov- og Naturstyrelsen efter indstilling fra et schweissudvalg, der endvidere rådgiver Skov- og Naturstyrelsen i spørgsmål om schweissarbejdet.

Bekendtgørelse om jagttid for visse pattedyr og fugle mv. (BEK nr. 886 af 27/06/2007)

Bekendtgørelsen fastsætter, hvilke dyrearter der må jages i Danmark og i hvilke perioder af året. Uden for jagtsæsonen er disse dyrearter således som udgangspunkt beskyttet mod at blive jaget. Jagttiderne kan variere mellem forskellige landsdele. Bekendtgørelsen gentager jagtlovens krav om, at jagt kun må finde sted mellem solopgang og solnedgang, men tilføjer at ænder og gæs også må jages fra 1½ time hhv. før og efter solopgang og solnedgang. Bekendtgørelsen revideres hvert 3. år og er på tidspunktet for færdiggørelsen af nærværende udtalelse (sommeren 2010) under revision.

Bekendtgørelse om vildtskader (BEK nr. 1453 af 15/12/2009)

Bekendtgørelsen om vildtskader giver under visse omstændigheder, og hvor der ikke findes en anden tilfredsstillende løsning, mulighed for regulering af bestemte dyrearter hele året, dvs. også når de kan have unger. Det gælder fx, hvis vildtet giver anledning til omfattende skader på afgrøder, ejendomme eller husdyr; hvor vildtet kan være til fare, fx ved lufthavne, eller i tilfælde hvor vildtet udgør en trussel mod menneskers sundhed. Bekendtgørelsen giver endvidere mulighed for at regulere vildt, der tilhører arter, der ikke er hjemmehørende i den danske natur. Regulering kan foregå med andre metoder end ved skydning, og må kun foretages af personer over 18 år.

I en række tilfælde og ved alle ønsker om regulering af fugle (bortset fra invasive arter) gælder, at muligheden for regulering forudsætter en tilladelse fra Skov- og Naturstyrelsen. Bekendtgørelsen stiller endvidere krav om, at hvis et moderdyr dræbes, skal ynglen så vidt muligt også dræbes. Endelig giver bekendtgørelsen mulighed for i sommerperioden at regulere rævehvalpe uden for rævegrave. Rævehvalpene må dog ikke jages ud af gravene.

Lov om naturbeskyttelse (LBK nr. 933 af 24/09/2009)

Formålet med loven er at sikre en generel beskyttelse af naturen, herunder bestande af vilde dyr. Dette gøres bl.a. gennem en række bestemmelser, der sigter på at forbedre, genoprette eller tilvejebringe områder, der er af betydning for de vilde dyr. Samtidig sikrer loven, at befolkningen får adgang til at færdes og opholde sig i naturen. Private ejere af skove og udyrkede arealer kan dog forbyde adgang på dage, hvor der afholdes jagt. Loven yder ligesom jagtloven særlig beskyttelse til visse dyrearter, fx nogle flagermus- og paddearter, der ikke må forstyrres forsætligt, og hvis yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges. Endelig fastslår loven, at dyr, der ikke findes naturligt vildtlevende i Danmark, ikke må udsættes i naturen uden miljøministerens tilladelse. Yderligere præciseringer af beskyttelsen af vilde dyr er i medfør af naturbeskyttelsesloven og jagtloven fastsat i bekendtgørelsen om fredning af visse dyre- og plantearter m.v., indfangning af og handel med vildt og pleje af tilskadekommet vildt (BEK nr. 901 af 11/07/2007).

Justitsministeriet

Dyreværnsloven (LBK nr. 1343 af 04/12/2007)

Dyreværnsloven stiller krav om, at dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe. Dette

krav omfatter både dyr, der holdes af mennesker, og vildtlevende dyr, som mennesker kommer i kontakt med, fx ved jagt. Loven stiller endvidere krav om, at den, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.

Loven forbyder brug af levende dyr som mål ved øvelses- og kapskydninger, og stiller krav om, at den, der vil aflive et dyr, skal sikre sig, at dyret aflives så hurtigt og så smertefrit som muligt. Loven giver endvidere justitsministeren mulighed for at fastsætte regler om forbud mod udsætning af opdrættede dyr, der vanskeligt kan klare sig i naturen.

Lov om forbud mod hold af ræve (LOV nr. 466 af 12/06/2009)

Loven forbyder enhver form for opdræt af ræve, dvs. både erhvervsmæssigt opdræt og hobbyopdræt. Forbuddet omfatter således både hold af ræve med henblik på produktion af pels og hold af ræve med henblik på andre formål, fx til brug for træning af hunde til gravjagt. Personer, der har etableret selvstændig virksomhed med hold af ræve før 26. november 2008, kan dog fortsætte denne virksomhed til 31. december 2016. Hvis personen havde virksomheden som hovederhverv før 26. november 2008, kan Justitsministeriet give tilladelse til at fortsætte virksomheden indtil 31. december 2023. Hold af ræve til brug for træning af hunde til gravjagt vil være omfattet af overgangsordningerne, hvis de angivne betingelser er opfyldt. Justitsministeren skal senest i folketingsåret 2013-14 fremsætte forslag om revision af loven med henblik på at vurdere, om brug af ræve til træning af hunde til gravjagt bør undtages fra forbuddet.

Lov om våben og eksplosivstoffer (LBK nr. 704 af 22/06/2009)

I våbenloven præciseres, hvilke våben og ammunitionstyper indehaveren af et jagttegn har tilladelse til at

besidde og anvende. Der stilles endvidere krav om, at jagttegnet sammen med yderligere legitimation skal medbringes, når våbenet bæres. Ifølge våbenloven er det forbudt at bære kniv af en vis størrelse på offentlige steder, med mindre det sker i forbindelse med et anerkendelsesværdigt formål som fx jagt.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Lov om hold af dyr (LOV nr. 432 af 09/06/2004)

Loven giver mulighed for hold af dyrearter, der ikke traditionelt holdes som husdyr i Danmark, men kun efter særlig tilladelse og evt. krav om bestemte vilkår for dyreholdet. Loven præciserer endvidere, at opdræt af fjervildt i mørke ikke er tilladt, samt at opdrættet vildt kun må udsættes i naturen, hvis det forventes at være i stand til at overleve. Ifølge loven betragtes vildt som husdyr, så længe det er i menneskelig varetægt. Hjortedyr, der undslipper opdræt, betragtes som vildtlevende, hvis de har været undsluppet i mere end to måneder. Dette gælder også dyrenes eventuelle afkom.

Bekendtgørelse om opdræt af fjervildt (BEK nr. 116 af 26/02/2008)

Bekendtgørelsen stiller krav vedrørende forholdene under opdræt af fjervildt som fx fasaner, agerhøns og gråender. Ud over krav til arealernes indretning stilles også krav om effektiv beskyttelse mod rovdyr. Bekendtgørelsen indeholder desuden et forbud mod brug af fjerpilningshæmmende midler såsom næbringe og briller. Næbtrimning må foretages, men må højst omfatte overnæbbets hornspids. For fasaner gælder, at fuglene skal udsættes senest ved 6 ugers alderen, med mindre særlige klimatiske forhold kan være til skade for fuglenes sundhed og velfærd.

Lov om mark og vejfred (LBK nr. 61 af 19/01/2007)

Loven pålægger dyreejere at holde deres husdyr på egen grund. Pelsdyr som fx mink regnes som husdyr, men hvis de undslipper fangenskab og ikke indfanges inden for to måneder anses de og deres eventuelle afkom for vilde dyr.

EU-lovgivning og anden international regulering

Danmark er forpligtet til at overholde EUs Fuglebeskyttelsesdirektiv og Habitatdirektiv. Fuglebeskyttelsesdirektivet sigter mod at beskytte fuglearter og vigtige levesteder for fugle (EU-direktiv 79/409/EØF om beskyttelse af vilde fugle). EU-Kommisionen har udarbejdet en vejledning om jagt i medfør af direktivet til at hjælpe med fortolkningen i praksis. Habitatdirektivets formål er at beskytte og bevare bestemte naturtyper og arter af dyr og planter (EU-direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter). Direktiverne har dannet grundlag for de såkaldte Natura 2000-områder, hvis formål bl.a. er at opfylde en overordnet målsætning om at stoppe forringelser af biodiversiteten.

Danmark har endvidere tiltrådt Konventionen om beskyttelse af Europas vilde dyr og planter samt naturlige levesteder af 19. september 1979. Formålet med konventionen er blandt andet at bevare truede dyr og deres levesteder, og Danmark er dermed forpligtet til at arbejde for dette. I forlængelse af Konventionen er der udarbejdet en europæisk strategi til håndtering af problemer med invasive dyrearter.

Andre relevante regler og anbefalinger

Jagtetiske regler

Med oprindelse i Vildtforvaltningsrådet er der udarbejdet etiske regelsæt for jagt. I regelsættene lægges der fx vægt på, at jagt ikke må reduceres til bare at være skydning. Endvidere skal det nedlagte vildt så vidt muligt anvendes til føde, pelsværk, trofæ eller

andet. Jagten skal desuden være bæredygtig i forhold til bestandenes og arealernes størrelse og for hjortevildt også tage hensyn til brunst, yngleperioder og bestandens sammensætning. Endelig skal jægeren opøve sine skydefærdigheder, agere på måder så risikoen for anskydninger begrænses og hjælpe til med at opsamle alt skudt og anskudt vildt.

Jægerens organisationer har i de senere år iværksat en række tiltag til holdningsbearbejdning. Danmarks Jægerforbund har i samarbejde med Skov- og Naturstyrelsen lavet kampagner med henblik på at øge jægerens skydefærdigheder, hvor der fokuseres på en række skydetekniske forhold, der kan bidrage til at begrænse mængden af anskydninger, herunder tilpasning af våben og træning af afstandsbedømmelse. Danmarks Jægerforbund afholder endvidere frivillige jagtprøver, en slags generalprøver på den rigtige jagtprøve, hvor både kommende og ”gamle” jægere kan få afprøvet deres teoretiske og praktiske færdigheder.

Tidligere udtalelser fra Det Dyreetiske Råd

Det Dyreetiske Råd har tidligere afgivet nogle udtalelser med relevans for emnet jagt. Hovedpointerne opsummeres herunder:

Udtalelse om buejagt, 1993

Da det ikke – selv under ideelle omstændigheder – er muligt ved buejagt at sikre en tilnærmelsesvis så hurtig og effektiv aflivning som den, der er mulig med moderne jagtvåben, fandt Rådet, at buejagt ikke kan betragtes som en acceptabel jagtform. Rådet understregede dog samtidig, at det dermed ikke blev sagt, at al jagt med haglgevær og riffel er forsvarlig. Rådet anbefalede i forlængelse heraf, at et eventuelt forbud mod buejagt blev kædet sammen med en indsats for at forbedre færdigheder og højne moralen blandt de øvrige jægere. Som eksempler på mulige bidrag til en sådan indsats foreslog Rådet, at alle, der har jagttegn, med mellemrum skal øve og dokumentere skydefærdighed og afstandsbedømmelse for de våbentyper, der anvendes til jagt, samt at der eventuelt bør være selvstændige færdighedsprøver for haglgevær og riffel.

Udtalelsen blev fulgt op af en supplerende udtalelse i 1998 efter anmodning fra miljø- og energiministeren. Et flertal af Rådets medlemmer fandt ikke anledning til at ændre konklusionerne i den tidligere fremsatte udtalelse.

Notat om indfangning, udsætning og jagt på fasaner, agerhøns og gråænder, 2005

Vildtforvaltningsrådet nedsatte i 2004 en arbejdsgruppe vedr. indfangning, udsætning og jagt på fasan, agerhøne og gråand. Det Dyreetiske Råd deltog i arbejdsgruppen og udarbejdede et notat med Rådets foreløbige overvejelser til brug for arbejdsgruppens drøftelser.

Rådet havde umiddelbart ingen principielle indvendinger imod, at man søger at opretholde en større bestand af vildt, end naturen selv kan bære, fx gennem fodring. Derimod fandt Rådet det uacceptabelt at opdrætte dyr, som i praksis kun har begrænsede chancer for at etablere sig i naturen, og som primært vil fungere som skydedyr. Rådet fandt opdræt og nedskydning af fuglevildt særlig problematisk, da dette ikke – som det er muligt i forbindelse med klovbærende vildt – kan ske i sammenhæng med en vurdering af den vilde bestands sundhedstilstand. Det lå endvidere Rådet stærkt på sinde, at de berørte dyrs velfærd bliver tilgodeset i alle faser, samt at dyrene sikres gode muligheder for at kunne klare sig i naturen efter udsætning.

Udtalelse om jagt med rovfugle, 2006

Det Dyreetiske Råd blev af Skov- og Naturstyrelsen anmodet om en vurdering af jagt med rovfugle til brug for drøftelser af emnet i Vildtforvaltningsrådet.

Rådet fandt, at jagt med rovfugle ud fra dyrevelfærdsmæssige og andre dyreetiske betragtninger principielt kan anses for en jagtform, der ikke giver anledning til særlige dyreetiske problemer sammenholdt med jagt med skydevåben. Rådet vurderede videre, at givet, at det er tilladt at holde rovfugle i Danmark, vil det formodentlig være en velfærdsmæssig berigelse for rovfuglene at blive brugt til jagt, og at en tilladelse til jagt med rovfugle i Danmark ville have den fordel set i forhold til fuglenes velfærd, at der i mindre grad ville

være behov for at transportere fuglene over længere afstande til fx Tyskland for at få mulighed for at jage med dem. Rådet påpegede dog også, at visse forhold gav anledning til bekymring, og at der i forbindelse med en eventuel tilladelse til jagt med rovfugle burde træffes de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at hold af og jagt med rovfugle foregår under så forsvarlige forhold som muligt.

Rådet understregede, at dets udtalelse ikke kan tages til indtægt for en positiv holdning til jagt og for en positiv holdning til hold af rovfugle i fangenskab.

Udtalelser fra Dyreværnsrådet

Dyreværnsrådet afgav i 1997 en udtalelse om, hvorvidt regler, som Danmarks Jægerforbund og Dansk Kennel Klub havde udarbejdet om gravprøver, uddannelse af instruktører mv., kunne antages at være tilstrækkelige til at løse de problemer, som Dyreværnsrådet havde skitseret i sin udtalelse om gravjagt i 1995.

Dyreværnsrådet mente, at de foreslåede regler sikrede en vis forbedring, men ikke var tilstrækkelige til at løse problemerne. Det var fortsat Rådets opfattelse, at enhver form for gravjagt er dyreværnsmæssig betænkelig, idet udøvelsen kan indebære en overtrædelse af dyreværnsloven for både ræv og hund. Rådet anerkendte dog, at gravjagt i visse situationer kunne være nødvendig for en effektiv bekæmpelse af ræve i forbindelse med sygdom. Rådet opridsede en række forudsætninger for gravjagten, bl.a. at de hunde, der skal bruges til jagten, skal trænes i træningsgave forud for brugen til jagt, at træningsgravene skal indrettes så hund og ræv ikke kommer i kontakt med hinanden, samt at træningsgravene skal godkendes.

4. Jagt i Danmark

Jagten i Danmark dækker som skitseret i indledningen over mange forskellige former for jagt og jagtbytte. I relation til Det Dyreetiske Råds drøftelser i denne udtalelse har Rådet fundet det mest relevant at fokusere på de to principielt forskellige hovedkategorier af jagtbytte, som jagten i alt væsentligt fordeler sig på: Dyr, som kan spises, og som normalt enten vil blive spist af jægeren og dennes familie eller blive solgt til restauranter, vildtforretninger og lignende, og dyr, der typisk alene skydes fordi de er uønskede, fx visse skadevoldende dyr og dyr af invasive arter. For overskuelighedens skyld vil Rådet i det efterfølgende bruge betegnelserne ”almindeligt vildt” og ”uønsket vildt” om de to kategorier. Rådet understreger dog, at dette

valg af betegnelser ikke afspejler en opfattelse af, hvilke dyr der fra Rådets side anses for mere almindelige eller mindre ønskede end andre.

Almindeligt vildt

Jagt på spiseligt bytte omfatter både naturligt vildtlivende dyr af en række forskellige arter såsom kronvildt, råvildt, harer og gæs; og udsat vildt som fasaner, agerhøns og gråænder. Disse dyr ender typisk på middagsbordet, selv om den kommercielle værdi af kødet kan være begrænset, fx for fasaners vedkommende. At skaffe kød er dog sjældent det eneste eller primære formål med jagten. Det primære formål synes i mange tilfælde at være selve det at gå på jagt. Jagten på de naturligt

Ved opdræt af fasaner til jagt indfanges en del af avlsfuglene i naturen og udsættes igen efter æglægningen.

FOTO: MICHAEL CARLSEN, DYRENES BESKYTTELSE

Udsætningen af fasaner til jagt foregår i flere faser, hvor fasankyllingerne gradvis vænnes til forholdene i den vilde natur. Tamhøns kan lære fasankyllingerne normal hønseadfærd som fx at flyve op i træerne om natten.

FOTO: MICHAEL CARLSEN, DYRENES BESKYTTELSE

vildtlevende dyr kan også være led i naturpleje eller regulering af bestandsstørrelser.

En del vildtpleje indebærer, at der udlægges foder til dyr af de arter, der drives jagt på, fx fasaner og gråænder. Ved jagt på klovbærende vildt søger man, i hvert fald nogle steder, at sikre en optimal bestandsstørrelse og sammensætning i forhold til områdets fødegrundlag og beskaffenhed.

Opdræt og udsætning af fasaner, agerhøns og gråænder for at supplere de vildtlevende bestande forekommer også. Fuglene opdrættes og udsættes i naturen med henblik på jagt, for derefter at blive afsat som fødevarer, enten blandt jægere selv, eller ved videresalg til restauranter og detailhandlen. For fasanernes vedkommende indfanges en del af avlsfuglene i naturen i vintermånederne og udsættes igen efter æglægning

og senest 1. juni. Indfangningen kræver tilladelse fra Skov- og Naturstyrelsen. Den øvrige avl på fasaner samt avl på agerhøns og gråænder sker på fugle, der holdes permanent i fangenskab.

Opdræt og udsætning kan foregå på mange forskellige måder og i forskellige størrelsesordener, fra store etablerede opdræt på godser, der driver kommerciel jagt, til udsætning af få fugle til egen fritidsjagt. Forløbet strækker sig i princippet typisk over flere faser, hvor fuglene gradvis vænnes til forholdene i den vilde natur. Under opdrættet kan der hos fasaner og agerhøns opstå problemer med fjerpilning og kannibalisme. Tidligere anvendte man næbringe og andre fjerpilningshæmmende midler for at mindske risikoen for denne adfærd, indtil denne type midler blev forbudt. Det er dog stadig tilladt at næbtrimme kyllingerne ved at den yderste del af næbbet fjernes.

Hos vildtlevende bestande af hønse- og andefugle ses en høj dødelighed efter klækningen, et forhold der også er iagttaget under opdræt. Overlevelsen blandt udsatte fugle, der fodres og gives en vis beskyttelse mod rovdyr, vurderes af nogle at være noget højere end for vildtlevede fugle, mens andre vurderer, at de udsatte fugle har sværere ved at klare sig end de vildtlevende. Det anslås, at mellem en tredjedel og halvdelen af de fasaner og halvdelen eller mere af de gråænder, som skydes i Danmark, er udsatte fugle.

Fødevarestyrelsen har registreret 190 opdræt af fjervildt, hvoraf ca. 80% opdrætter fasaner. Antallet af opdræt har været nogenlunde stabilt siden begyndelsen af 1990'erne. Alle har op til 2008 været kontrolleret af Fødevarestyrelsen over en 2-års periode.

Det Dyreetiske Råd har fået oplyst fra Fødevarestyrelsen, at der generelt ikke er store problemer med at overholde de lovmæssige krav til opdræt og udsætning, men at der dog er givet en del indskærpelser og en enkelt politianmeldelse. Forseelserne vedrører bl.a. for små forgårde, manglende siddepinde i forgården, manglende grønt, for høj belægning af dyr, manglende adgang til løbegård ved 9-dages alderen, samt anvendelse af fjerpilningshæmmende midler. Fremover vil mindst 5% eller min. 25 besætninger årligt blive kontrolleret. Besætningerne udvælges tilfældigt.

Uønsket vildt

Vilde dyr kan betragtes som uønskede af en række årsager. De kan fx forvolde skader på afgrøder, husdyr, herunder vildtopdræt, eller på ejendomme. De kan forrykke flora og faunabalancen i et område i uønsket retning, de kan udgøre en smitterisiko for andre dyr eller mennesker, eller de kan være til fare for luftfartssikkerheden.

Nogle dyr, der skydes, fordi de i en konkret situation er uønskede, kan dog jf. afsnittet herover stadig have en værdi som fødevarer efterfølgende, fx hjortevildt. Nogle arter opfattes som en naturlig del af den danske natur, men der kan være behov for at begrænse bestandenes størrelse. Det gælder fx ræve og visse fugle.

Endvidere er der dyr af arter, som ikke er oprindeligt hjemmehørende i Danmark, og hvor der er frygt for, at de pågældende arter etablerer sig i den danske natur og her udkonkurrerer hjemmehørende arter. Disse såkaldt invasive arter som fx mink og mårhund forsøger man at fjerne helt fra den danske natur.

Som det fremgår, er det ikke altid dyrearten i sig selv, der ønskes reguleret. I nogle tilfælde er der måske blot

Barken på træer kan blive ødelagt af vildt, fx råvildt der fejler opsatsen (dvs. gnider geviret) mod træet for at markere territorium. I værste fald kan det betyde, at træet går ud.

FOTO: NIELS SØNDERGAARD, DANMARKS JÆGERFORBUND

ønske om eller behov for at fjerne nogle individer fra et lokalt område, fx hjortevildt og visse fugle nær gartnerier og marker, eller ræve nær indhegninger med fjerkræ. Selv om jagtloven har fastsat jagttider på bestemte arter, kan de pågældende arter – jf. bekendtgørelsen om vildtskader – i en række tilfælde således skydes uden for jagttiderne under særlige omstændigheder.

Regulering af rævebestandene kan have betydning for beskyttelse af vilde fugle, da det er vist, at ræve kan have en begrænsende effekt på vilde fuglebestande. Ræve skydes også, fordi de anses for at være konkurrenter i jagten på det spiselige jagtbytte, fx udsatte fasaner. Ræve kan skydes, både når de ses på marken og mere målrettet ved gravjagt. Ved gravjagt opsøges ræven i en rævegrav, enten en naturgrav, dvs. en grav som ræve eller grævlinge har gravet, eller en kunstgrav, dvs. en grav anlagt af mennesker, hvor opbygning og adgangsforhold er kendt, så jægerne kan forudse, hvor ræven kommer ud. Gravjagt foregår med brug af hunde, der er oplært til at drive ræven ud af graven. Hunden sendes ind i graven og forsøger at få ræven til at forlade den. Jægerne venter ved gravens udgang(e) for at skyde ræven, hvis den kommer ud. Gravjagt bruges også til regulering af mårhunde.

Gravjagt foregår med en hund, der sendes ind i graven, for at få ræven til at forlade den. Jægerne venter ved gravens udgange for at skyde ræven, hvis den kommer ud.

FOTO: ANNE SØRENSEN

Udvælgelsen og oplæringen af hunde, der bruges til gravjagt, involverer brug af levende ræve i en træningsgrav. En træningsgrav er en slags labyrint med hulrum, hvor en levende ræv placeres og kan bevæge sig rundt, adskilt

fra hunden ved hjælp af et gitter. Hundens reaktion på ræven testes, så hunde, der reagerer uhensigtsmæssigt, fx for aggressivt, kan sorteres fra. Hunden vænnes derefter til arbejdet i graven, hvor formålet er at drive ræven mod udgangen, uden at hund eller ræv derved skades. Rævene vænnes gradvist til arbejdet i graven, fx ved i starten kun at møde rolige hunde.

Hunde, der skal bruges til gravjagt, oplæres i træningsgrave. En træningsgrav er en slags labyrint med hulrum, hvor en levende ræv kan bevæge sig rundt, adskilt fra hunden med et gitter.

FOTO: ANNE SØRENSEN

De ræve, der anvendes til træningen af hunden, er delvist tamme ræve, der holdes til formålet. Der findes 32 rævehold af denne type i Danmark med i alt 115 ræve. Det Dyreetiske Råd har i forbindelse med udarbejdelsen af nærværende udtalelse besigtiget et sådant rævehold, hvor indhusningen bød på både mere plads og mere berigelse end det typiske rævehold i pelsproduktionen. Rådet er dog bekendt med, at indhusningsforholdene for jagtrævene ikke altid er optimale.

Den pågældende form for rævehold er ikke underlagt reglerne for hold af pelsdyr (Bekendtgørelse om beskyttelse af pelsdyr, nr. 1734 af 22/12/2006 med senere ændringer), der finder anvendelse på dyr, der hovedsagelig holdes med henblik på produktion af pels. Danmarks Jægerforbund har imidlertid udarbejdet standarder for denne type rævehold og har evalueret forholdene i samtlige rævehold for at følge op med forbedringer de steder, hvor der er behov.

Forskellige alternative træningsmetoder har været afprøvet af Danmarks Jægerforbund til træning af hundene uden brug af levende ræve, men angiveligt

har ingen endnu vist sig at være effektive. Uden brug af levende ræve til test af hunden og oplæring i træningsgraven, lærer hundene efter sigende ikke at aflæse rævens adfærd. Jægerne vurderer, at hvis hundene ikke tidligere har været konfronteret med en rigtig ræv under kontrollerede forhold, vil den senere brug af hundene til at drive ræve ud af rævegravene være forbundet med en stor dyrevelfærdsmæssig risiko for både hunde og ræve. Skov- og Naturstyrelsen har i forbindelse med drøftelser om hold af ræve oplyst, at man ikke er bekendt med, at der findes alternativer til træning af hunde til gravjagt ved anvendelse af levende ræv, men ikke kan udelukke, at der vil kunne udvikles sådanne alternativer. Styrelsen er dog ikke bekendt med, at der pågår forskning i alternativer.

Andre aspekter af jagt som er relevante for en etisk vurdering

Brug af hunde

Jagtloven stiller som nævnt krav om, at der skal medbringes en egnet apporтерende hund ved jagt med glatløbet haglgævær på ikke-klovbærende vildt på og fra landarealer og i rør- og sivbevoksninger. En apporтерende hund er trænet til at hente det skudte dyr til jægeren. Jagtloven stiller ikke direkte krav om, at hunden skal anvendes til at eftersøge og om muligt hente anskudt vildt, så jægeren kan aflive det, men det fremgår af forarbejderne til loven, at hensigten med kravet er at sikre, at mest muligt af det vildt, der anskydes i forbindelse med jagt, bliver fundet. Ud over apporтерende hunde kan jægere medbringe hunde, der er trænet til på forskellig vis at hjælpe på jagten ved at markere, hvor byttet er, eller ved at drive det frem fra gemmesteder. Som nævnt ovenfor er nogle hunde trænet til at eftersøge nødstedt klovbærende vildt, de såkaldte schweisshunde. Det hænder dog, at hundene bruges til eftersøgning af andet vildt, primært ræve. Schweisshunde anvendes ikke kun til eftersøgning af anskudt vildt men også til eftersøgning af vildt, der er blevet påkørt. Brugen af schweisshunde har været stigende de senere år, formodentlig som følge af et øget

fokus på problemerne med at finde skadet vildt både i relation til jagt og til påkørsler.

Anskydninger

Anskydninger, dvs. situationer hvor et dyr såres af et skud men ikke umiddelbart dør, har været genstand for en del debat og opmærksomhed de senere år. I 1990-1996 undersøgte Danmarks Miljøundersøgelser for fire fuglearters vedkommende andelen af fugle med hagl i kroppen som følge af anskydninger. På baggrund af undersøgelsen, som viste en høj forekomst af fugle med hagl i kroppen, blev Vildtforvaltningsrådet af den daværende miljø- og energiminister anmodet om at udarbejde en handlingsplan med henblik på at nedbringe antallet af anskydninger. Vildtforvaltningsrådets handlingsplan til forebyggelse af anskydninger kom i 1997. Handlingsplanen lagde vægt på behovet for holdningsbearbejdning, nedbringelse af skudafstande samt krav til ammunition og skydefærdigheder. Skov- og Naturstyrelsen og Danmarks Jægerforbund har siden med kampagner, informationsmateriale og fokus på de tidligere omtalte jagtetiske regler søgt at reducere antallet af anskydninger.

Danmarks Miljøundersøgelser har siden fulgt udviklingen i anskydninger på visse dyrearter. De konkluderer, at handlingsplanen i perioden 1997-2005 har haft betydelige og positive effekter for i hvert fald de dyrearter, hvor der i 1997 var størst problemer. Men de påpeger samtidig, at det ikke kan afgøres, om handlingsplanen også har haft en positiv effekt på anskydninger i relation til andre arter. Og de understreger, at der er behov for fortsat fokus på anskydningsproblemerne.

Der er enighed blandt jægere, jagtkritikere og forskere om, at anskydninger ikke kan undgås, hvis man vil tillade jagt. De, der accepterer jagt, finder derfor, at en realistisk målsætning er at opnå en reduktion men ikke en fuldstændig eliminering af anskydningerne.

I en undersøgelse fra 2007 blev yngre og nytilkomne jægere, såkaldte ”nyjægere”, blandt andet spurgt om ønsker til kurser udover det grundlæggende jagtkursus med henblik på at kunne tage jagttegn. Nyjægerne

efterspurgte her blandt andet kurser i skydefærdighed og praktisk jagt- og vildtkendskab. Der blev endvidere lagt vægt på forhold omkring sikkerhed, og mange udtrykte forbavselse over, at der ved jagtprøven ikke stilles krav om, at jægeren skal demonstrere at kunne ramme et mål. Flere foreslog krav om gentagelse af jagtprøven hvert 5. eller 10. år og andre tiltag til at stramme op i forhold til jægeres skydefærdigheder.

5. Det Dyreetiske Råds etiske overvejelser

Det Dyreetiske Råd finder som udgangspunkt, at det er etisk forsvarligt at drive jagt på vildtlevende dyr som led i naturforvaltning – fx, når en bestand reguleres til et i forhold til fødegrundlaget forsvarligt niveau, eller når vildt må anses for skadevoldende.

I dagens Danmark er det ikke nødvendigt at gå på jagt for at få kød på bordet. Og selv om mange jægere sætter pris på oplevelserne i naturen generelt og på arbejdet med at etablere egnede levesteder til dyrene, er selve det at skyde dyret også en stor del af jagtopplevelsen, selv om jagt jf. de jagtetiske regler ikke må reduceres til bare at være skydning. Rådet har på den baggrund forståelse for, at jagt som hobby kan give anledning til negative reaktioner hos nogle mennesker.

Nogle af Rådets medlemmer finder da også, at jagt som led i en hobby, hvor selve det at skyde dyret er det centrale, ikke kan karakteriseres som et tilstrækkeligt væsentligt formål til at acceptere, at dyr slås ihjel. De øvrige af Rådets medlemmer mener ikke, at motivet for jagten er det afgørende, og lægger vægt på, om jagten foregår på en dyreværns-mæssigt forsvarlig måde.

Det Dyreetiske Råd finder desuden, at jagt kan give anledning til nogle principielle betænkeligheder. Dette gælder især, når jagten sker på dyr, der alene opdrættes og udsættes med henblik på jagt (fx fasaner), eller når jagten har som konsekvens, at dyr udsættes for unødigt lidelse (fx når afkom efterlades til at dø af sult, fordi moderdyret er skudt).

Emnet jagt er meget omfattende, og Det Dyreetiske Råd har derfor udvalgt de problemområder, som Rådet ønsker at sætte fokus på i denne udtalelse. Rådet vil dog samtidig gerne gøre opmærksom på, at der kan være andre relevante problemområder at drøfte vedrørende jagt og regulering, fx brug af fælder, jagtformer, der kan virke forstyrrende på den øvrige fauna eller andre naturbrugere, samt spørgsmål i relation til jagtens bæredygtighed. Endelig minder Rådet om de tidligere nævnte udtalelser om henholdsvis buejagt og jagt med rovfugle.

Udvalgte problemområder

Som tidligere skitseret har Det Dyreetiske Råd fundet det hensigtsmæssigt at skelne mellem følgende to grupper af jagtbytte, hvortil der knytter sig forskellige problemstillinger: Almindeligt vildt, hvor Rådet har drøftet spørgsmål om naturforvaltning samt om opdræt og udsætning, og uønsket vildt, hvor Rådet har fokuseret på gravjagt på ræve samt på afvejning af hensyn til dyreværn i forhold til de beskyttelseshensyn, fx i forhold til naturbeskyttelse, som jagten skal fremme. Rådet har endvidere drøftet en række generelle problemområder i relation til jagt, herunder risiko for anskydninger og fastsættelse af perioder, hvor dyr må skydes.

Jagt på almindeligt vildt

Et argument for jagt på naturligt vildtlevende og spiselige dyr er, at der er rigeligt af dem, og at man derfor kan ”høste” af naturens overskud. I andre tilfælde opleves størrelsen af en bestand som for stor i forhold til hensyn, der ønskes varetaget til den øvrige natur. I så fald kan der argumenteres for, at der er behov for regulering af bestandene, fx fordi der mangler rovdyr, der nedlægger de pågældende arter. Naturen regulerer imidlertid bestandsstørrelser via fødegrundlag og sygdomme, og for nogle mennesker er det et naturligt og acceptabelt vilkår, som man ikke behøver eller bør blande sig i. Andre mener, at man må acceptere, at mennesker er en del af naturen og påvirker den med

vores levevis. Manipulation af bestandsstørrelser og evt. sammensætning må derfor accepteres i forlængelse af så megen anden indgriben i naturens orden.

For nogle af de vildtlevende arter gælder det, at dyrene fodres af jægere som tilskud til den føde, dyrene finder i naturen. Fodringen er ikke kun for ”dyrenes egen skyld”, fx for at hjælpe dem gennem vinteren, men også for at de tiltrækkes til og bliver ved jagtområdet, samt for at opformere bestanden, på samme måde som man kan dyrke jorden for senere at høste afgrøderne. Denne praksis kan betyde, at man med fodringen tiltrækker og opformerer en unaturligt stor bestand, som man så efterfølgende ”kan høste” eller ”bliver nødt til at begrænse”.

Dertil kommer, at de dyr, mennesker vælger at fjerne fra en bestand gennem jagt, formodentlig ikke kun er dem, der naturligt ville falde fra. De store stærke hanner er som regel de mest eftertragtede som jagtbytte, mens den naturlige udvælgelse vil sortere de svageste, dvs. typisk unge, syge og ældre dyr, i bestanden fra. Og hvis der ønskes en reduktion af bestanden, vil det formentlig være mere effektivt at skyde hunddyrene.

Yderligere kan der være overvejelser knyttet til, hvornår bestanden af en dyreart er så stor, at det skal være muligt at drive jagt på den, eller omvendt, hvornår den er så lille, at jagtperioden skal indskrænkes, eller arten helt fredes. Det gælder fx ved ”nye” arter i Danmark, som bævere, der er blevet udsat og har etableret sig med succes i den danske natur, fredede arter, som knordegæs, der nu er i fremgang, samt harer og agerhøns, der er i tilbagegang.

Naturforvaltning

Fælles for ”høst-” og ”begrænsnings-” argumenterne er accepten af den grundlæggende antagelse, at mennesker har lov og måske endda i visse tilfælde pligt til at forvalte naturen. Denne præmis er som nævnt imidlertid ikke en selvfølge for alle.

De forskellige syn på menneskets rolle som naturforvalter og afvejningen af hensynet til henholdsvis naturen

og til jægerne rejser en række spørgsmål. Det gælder fx, om hvem der skal bestemme, hvilket niveau af dyr der er det optimale eller ønskværdige i den danske natur, om det er rimeligt at fodre de vilde bestande, så man bagefter kan skyde ”overskuddet”, om hvor grænsen går, for hvilke hensyn til mennesker der tæller, og om i hvilket omfang disse hensyn må vige for hensyn til de vilde dyr.

Med hensyn til fastsættelsen af størrelsen af dyrebestande i Danmark, anerkender Det Dyreetiske Råd, at emnet er komplekst, og at grænserne er politisk bestemt, i visse tilfælde under hensyn til EU-regler vedrørende beskyttelse af visse dyrearter og naturområder, som Danmark har tilsluttet sig. Rådet påpeger, at det er vigtigt, at grænserne fastsættes på baggrund af den bedst tilgængelige viden om bestandsudviklinger og reelle risici. Rådet er opmærksomt på, at meget kan afhænge af, hvordan man vægter de forskellige hensyn – herunder til de, der vil gå på jagt, og til at beskytte naturen. Efter Rådets opfattelse bør hensyn til at sikre og beskytte bestande af vilde dyr vægtes meget højt.

Som udgangspunkt finder Rådets medlemmer det som nævnt acceptabelt at skyde et overskud af dyr, der ellers vil gå til i naturen. Men blandt Rådets medlemmer er der delte meninger om det acceptable i via fodring at opformere vildtbestande. Alle medlemmer finder, at etablering af levesteder for vildtet er i orden. Nogle medlemmer mener dog, at der er grænser for i hvor høj grad, der bør fodres, især hvis der dermed skabes andre problemer som fx spredning af sygdomme eller næringsstofforurening i vand. Medlemmernes betænkelighed ved fodringen vedrører endvidere risikoen for, at naturforvaltning dermed i realiteten udvikler sig til en naturforvridning for at fremme jægerens interesser.

Opdræt og udsætning

Nogle dyr af de spiselige arter opdrættes og udsættes med henblik på jagt. Det gælder især fasaner, og i mindre grad agerhøns og gråender. Et flertal af Det Dyreetiske Råds medlemmer stiller sig principielt kritiske overfor det rimelige i at opdrætte dyr med henblik på at udsætte dem til jagtformål. Der er tale

om, at man på én gang opdrætter dyr som husdyr og bagefter vil have dem til at leve som vilde dyr med det ene formål at kunne skyde dem. Der er dermed reelt tale om en sammenblanding af vildtforvaltning og husdyrhold med deraf følgende sammenstød mellem de meget forskellige normer, der kendetegner de to områder i relation til bl.a. dyrevelfærd.

at husdyrene, i form af opdrættet vildt, vil blive udsat for unødigt ubehag og mulig lidelse både i forbindelse med udsætningen og aflivningen.

Rådets medlemmer anerkender, at forholdene i forbindelse med opdræt og udsætning i dag er væsentligt bedre end tidligere, og at der stadig blandt jægerne

Fasaner opdrættes som husdyr, men skal bagefter leve som vilde dyr med henblik på jagt. Det giver anledning til sammenstød mellem normer for husdyrhold og vildtforvaltning.

FOTO: MICHAEL CARLSEN, DYRENES BESKYTTELSE

Hvis man bliver inden for rammerne af de normer, som kendetegner husdyrhold, er det fx forkert at sætte dyrene ud med de risici, det medfører for dyrenes velfærd. Set ud fra de normer, der kendetegner vildtforvaltning, er det derimod som hovedregel forkert ikke at lade dyrene leve og formere sig på naturens præmisser.

Det principielle etiske problem opstår, fordi man ved opdræt og udsætning af vildt underminerer eller ser bort fra det argument, man ellers har for at tillade jagt på vildtlevende dyr: Nemlig at den stress og de risici for dyrenes velfærd, som uvægerligt er knyttet til jagt, kompenseres af dyrenes mulighed for at leve under naturlige forhold. I stedet kan der argumenteres for,

arbejdes på at gøre forholdene bedre alle steder. Rådets medlemmer finder, at selve opdrættet og udsætningen af fuglene godt *kan* foregå på forsvarlig vis i forhold til at tilgodese de berørte dyrs velfærd, men flertallet af Rådets medlemmer tager alligevel af de nævnte principielle grunde afstand fra opdræt og udsætning af dyr med henblik på jagt.

Rådets medlemmer er opmærksomme på, at opdræt, udsætning og jagt på især fasaner i nogle sammenhænge er forbundet med erhvervsinteresser. Rådets medlemmer er endvidere opmærksomme på, at det fra jægerside anføres, at hvis der ikke udsættes dyr, kan det føre til en reduceret motivation til naturpleje

blandt jægere. Dette kan angiveligt få konsekvenser for diverse naturprojekter og ramme en række dyrearter, der nyder godt af naturplejen, samt andre mennesker, der sætter pris på naturoplevelser. At jagernes naturpleje kan fremme et rigere dyre- og planteliv understøttes af undersøgelser fra Storbritannien.

Rådets medlemmer finder overordnet, at en stillingtagen til spørgsmålet om opdræt og udsætning af fuglevildt må bero på en samlet afvejning af mere principielle dyreetiske hensyn og hensyn til bl.a. erhvervsinteresser og naturpleje.

Det flertal af Rådets medlemmer, der tager afstand fra opdræt og udsætning af dyr med henblik på jagt, finder, at de principielle etiske hensyn vejer tungere end de pågældende erhvervshensyn. Flertallet af Rådets medlemmer er samtidig af den opfattelse, at manglende mulighed for udsætning lige såvel kan tænkes at motivere jægere til yderligere naturpleje for at skabe bedre livsbetingelser for de vildtlevende dyr. Disse medlemmer finder endvidere, at naturtabet ved en evt. manglende naturpleje ikke er væsentlig set i forhold til det, efter disse medlemmers opfattelse, mere tungvejende hensyn til at få afviklet en form for jagt, der principielt findes uacceptabel. Flertallet af Rådets medlemmer påpeger i forlængelse heraf, at de dog kan tilslutte sig, at der udsættes dyr, såfremt bestande er vigende i områder, der ellers er egnede til de pågældende arter, og såfremt disse udsætninger ikke umiddelbart følges op af jagt.

Et medlem af Rådet er enig i, at en stillingtagen til spørgsmålet om opdræt og udsætning af fuglevildt må bero på en samlet afvejning af mere principielle hensyn og hensynet til bl.a. erhvervsinteresser og naturpleje. Dette medlem ønsker dog ikke at foretage denne afvejning, men vil i stedet overlade den til politiske overvejelser.

Jagt på og regulering af uønsket vildt

Vilde dyr kan som nævnt være uønskede af flere grunde. Nogle af de dyr, der i en konkret situation anses for uønskede, kan samtidig være af en spiselig art, som

skitseret ovenfor. Andre dyrearter ønskes begrænset i deres udbredelse, fx ræve, mens nogle ønskes udryddet i den danske natur, fx mink og mårhund.

Skader på husdyr og vildtopdræt fremføres som et af argumenterne for rævejagt, hvor ræven betragtes som en slags konkurrent, der tager husdyr fra landmanden og jagtbyttet fra jægeren. Tilsvarende argument kan fremføres for fugle nær gartnerier og plantager, der forvolder skade på afgrøderne. Ræve skydes også på grund af de skader, de kan udøve på vildtlevende fugle. Her drejer det sig om at beskytte de berørte vildfugle og mennesker, som gerne vil opleve disse fugle og den natur, som de bidrager til. Tilsvarende skydes dyr af de invasive arter for at beskytte den eksisterende natur og øvrige dyreliv.

Afvejning af hensyn

Det Dyreetiske Råd finder, at det er acceptabelt at skyde dyr, der fortrænger andre arter eller på anden måde påvirker naturen i uønsket retning, både når det gælder dyr, der oprindeligt er en del af den danske natur og dyr af invasive arter. Rådet mener dermed, at hvis man ønsker at bevare diversitet i naturen, kan det være nødvendigt at begrænse visse arters udbredelse.

Når det gælder dyr, der hører til i den danske natur, fx ræve, mener Rådet imidlertid ikke, at det er acceptabelt at skyde dyrene, hvor der ikke er konkrete gener. Her mener Rådet, at man må acceptere de vilde dyrs færden i det åbne landskab, også selv om de tilhører arter, der nogle steder kan give problemer.

Det Dyreetiske Råd anerkender, at Danmark er forpligtet af internationale regler vedr. bekæmpelse af invasive arter og kan bakke op om, at de bagvedliggende hensyn vedrørende beskyttelse af den danske natur er tungtvejende. Som det fremgår af det følgende, er dette dog ikke ensbetydende med, at Rådet bifalder, at målet altid helliger midlet, når det drejer sig om bekæmpelse af invasive arter. Og når det gælder andre uønskede arter, der er hjemmehørende i den danske natur, finder Rådet, at der er behov for en diskussion af, i hvor høj grad disse dyr skal tolereres.

Danmark er forpligtet af internationale regler til at bekæmpe dyr af invasive arter som fx mårhunden.

FOTO: DANMARKS JÆGERFORBUND

Rådets medlemmer finder, at reglerne for reguleringen af de uønskede dyr, sammenlignet med reglerne for jagt, lægger op til en urimelig forskelsbehandling i forhold til at sikre de berørte dyrs velfærd. Rådet finder, at det som udgangspunkt bør gælde for alle dyrearter, at de er fredet i yngleperioden af hensyn til afkommet, og at der skal meget tungtvejende grunde til at fravige dette princip.

Rådet er opmærksomt på vildtskadebekendtgørelsens generelle krav om, at regulering forudsætter, at der ikke findes anden tilfredsstillende løsning, men mener, at der kan være behov for opstramninger i relation til fortolkning og forvaltning i praksis. Efter Rådets opfattelse bør regulering i yngleperioden således kun accepteres efter en konkret afvejning, hvor det over en periode har vist sig umuligt at bekæmpe de på-

gældende arter ved andre, mere skånsomme, metoder, eller hvis tidligere erfaringer, fx fra udlandet, viser at bekæmpelse nødvendiggør, at der skydes voksne dyr i yngleperioden.

Dette gælder som udgangspunkt også for invasive arter som mink og mårhund. Rådet erkender dog samtidig, at man i forhold til netop disse arter står over for en situation, hvor der med den viden, man har i dag, efter alt at dømme kan argumenteres for, at skydning af de voksne dyr i yngleperioden er nødvendigt for at sikre en effektiv bekæmpelse.

I relation til andre dyr, som er uønskede men hjemmehørende i den danske natur, finder Rådet, at der fra personer, der fx holder husdyr, kan være behov for en større grad af accept af de vilde dyrs tilstedeværelse

omkring deres dyrehold. For eksempel må man ved hold af høns også træffe de nødvendige foranstaltninger med henblik på så vidt muligt at sikre indhegninger og huse tilstrækkeligt mod indtrængning fra rovdyr samt bruge diverse afskrækkende midler.

Rådet finder videre, at der som nævnt er behov for fredning i yngleperioden, dvs. at det ikke skal være muligt at skyde dyr af hjemmehørende arter året rundt, med mindre særlige hensyn taler herfor. Rådet er opmærksomt på, at vildtskadebekendtgørelsen nævner en række af sådanne særlige situationer, hvor regulering kan findes nødvendig.

Vildtskadebekendtgørelsen giver imidlertid i visse tilfælde en generel adgang til regulering hele året, mens der i andre tilfælde skal søges om tilladelse hos Skov- og Naturstyrelsen. Det Dyreetiske Råd finder, at det i alle tilfælde af regulering i yngleperioden må gælde, at der skal søges tilladelse fra Skov- og Naturstyrelsen, og at det, forud for at en sådan tilladelse gives, skal sikres, at indhegninger er forsvarlige, at vildtafværgemidler har været anvendt osv., i det omfang det må være relevant.

Rådet påpeger samtidig, at der både i relation til invasive arter og hjemmehørende uønskede dyr bør arbejdes målrettet på at udvikle bekæmpelsesstrategier og metoder, der reducerer behovet for skydning af disse dyr i yngleperioden.

Generelt kan Rådet således bakke op om, at muligheden (jf. vildtskadebekendtgørelsen) for at skyde dyr hele året, som udgangspunkt forudsætter, at der ikke findes andre tilfredsstillende løsninger, og at regulering i yngleperioden således først kan komme på tale, når der er anvendt vildtafværgemidler, og disse har vist sig utilstrækkelige.

Rådet noterer sig dog, at i de tilfælde, hvor Skov- og Naturstyrelsen skal give tilladelse til regulering, *kan* Styrelsen forud for en tilladelse til regulering stille krav om fx, at de af Styrelsen anbefalede vildtafværgemidler har været anvendt. Rådet påpeger her, at det bør sikres, at der *er* forsøgt andre løsninger, og at der *er* tale om

alvorlige problemer. Rådet mener, at dette bør være et lovmæssigt krav og ikke blot en mulighed.

Sammenfattende er Rådet således opmærksomt på, at der allerede nu i en række tilfælde stilles krav om tilladelse forud for regulering. Rådet finder dog som nævnt, at det bør overvejes, om der er behov for opstramninger i relation til fortolkning og forvaltning af reglerne for, i hvilke særlige tilfælde, der skal gives en sådan tilladelse. Rådet er i den forbindelse bevidst om, at yderligere krav i relation til tilladelse til regulering kan medføre administrative ændringer, der kan have både økonomisk og praktisk betydning. Rådet finder dog, at hensynet til at beskytte afkom af vilde dyr mod at dø af sult og tørst, vejer tungere.

Gravjagt på ræve

I relation til gravjagt på ræve skønner Skov- og Naturstyrelsen, at dette er en jagtform, der er både effektiv og skånsom i forhold til den øvrige fauna, fordi jagten er målrettet omkring rævegraven. Rådets medlemmer anerkender, at jagten med brug af hunde og grave formodentlig er den mest effektive måde at regulere ræve på. Samtidig minimeres risikoen for anskydninger, fordi jægeren er tæt på ræven, når den kommer ud af graven.

Gravjagt på ræve giver dog efter Det Dyreetiske Råds opfattelse anledning til betænkeligheder vedrørende velfærden for de tamræve, der holdes med henblik på oplæring af hundene, både under opstaldningen og ved brug i træningsgravene.

Med hensyn til opstaldningen af tamrævene vurderer Rådet, at ræve *kan* holdes på forsvarlig vis, hvis de holdes med et tilstrækkeligt areal, som har en passende indretning. Rådets medlemmer føler sig dog ikke overbeviste om, at alle ræve, der holdes med henblik på træning af hunde til rævejagt, holdes under forhold som er velfærdsmæssigt acceptable. Rådet noterer i den forbindelse, at Danmarks Jægerforbund har taget initiativ til at gennemgå og evaluere ræveholdene.

Rådets medlemmer er endvidere betænkelige ved velfærden for rævene, når de anvendes i træningsgravene, og stiller sig kritiske over for det rimelige i at anvende ræve til dette formål. Rådet mener derfor, at der bør findes metoder til at teste og oplære hundene uden brug af levende ræve.

Som udgangspunkt er alle Rådets medlemmer således enige om, at hold af ræve til oplæring af hunde bør afskaffes. De fleste af Rådets medlemmer mener derfor, at der bør arbejdes på at finde alternative måder at oplære hunde på, dvs. uden brug af levende ræve, eller, såfremt dette ikke kan lade sig gøre, at der findes alternative metoder til at jage rævene ud af gravene. Rådet er som nævnt opmærksomt på, at de af Danmarks Jægerforbund hidtil afprøvede alternativer ikke har haft den ønskede effekt. Efter Rådets opfattelse er der dog hidtil ikke lagt nok kræfter i undersøgelser af alternativer, og Rådet tvivler på, at mulighederne for alternative træningsformer er udtømte.

Et af Rådets medlemmer mener dog, at gravjagt aldrig vil kunne gennemføres uden at udsætte den jagede ræv, hundene og træningsrævene for betydeligt stress. Endvidere finder dette medlem gravjagt uacceptabelt ud fra et etisk synspunkt, idet denne jagtform krænker dyrets bolig – et sted hvor alle dyr skal kunne have ”helle”. At jægerne ved etablering af kunstgrave lokker ræven til at danne bo for derefter at jage den ud og skyde den, er for dette medlem blot en understregning af det etisk uacceptable ved denne jagtform.

Hvis det fortsat skal være tilladt at anvende hunde til gravjagt, finder de øvrige medlemmer af Rådet, at det indtil videre må accepteres at holde tamræve til oplæring af de pågældende hunde. Rådet understreger dog samtidig, at der dels bør stilles krav til måden, rævene holdes på, og til måden hundene bruges på, og dels bør der arbejdes fokuseret på at undgå brug af tamræve til oplæring af hundene på længere sigt. Rådet er opmærksomt på, at hold af ræve som selvstændig virksomhed, jf. lov om forbud mod hold af ræve, vil blive udfaset i 2016 og finder, at dette vil være en passende tidshorisont til at udvikle alternative måder at drive gravjagt på, uden brug af tamræve til oplæring og brug af hunde i gravene.

Rådets medlemmer finder i forlængelse heraf anledning til at nævne, at Rådet er blevet orienteret om, at der er gjort gode erfaringer med anvendelse af et kloakrensebånd til at drive ræve ud af kunstgrave. Her indføres rensebåndet i den ene ende af kunstgraven og videre til hulrummet i midten, hvor ræven befinder sig. Larmen og i sidste ende båndet driver så ræven ud af den anden ende af kunstgraven. Rådets medlemmer er klar over, at netop arbejdet med hundene værdsættes af jægere, der dyrker gravjagt. Rådets medlemmer finder imidlertid ikke at dette, eller det at hunde traditionelt har været anvendt til at drive ræve ud, skal stå i vejen for at udvikle metoder, hvor brugen af hunde, og dermed af ræve til oplæring af hunde, undgås.

Hold af ræve til brug i træningsgrave kan byde på mere plads og berigelse end hold af ræve i pelsproduktion. Det Dyreetiske Råd har dog betænkeligheder vedrørende rævenes velfærd samt rimeligheden af at bruge ræve til dette formål.

FOTO: ANNE SØRENSEN

Det Dyreetiske Råd finder slutteligt, at der knytter sig en række generelle problemer til jagt, nemlig risiko for anskydninger, fastsættelse af perioder, hvor dyr må skydes, afvejning af hensyn til forskellige naturbrugere samt overholdelse af gældende regler og retningslinier.

Risiko for anskydninger

Rådet anerkender, at der er sket en række tiltag i de senere år for at nedbringe mængden af anskydninger. Rådet mener, at målet bør være at blive fri for anskydninger, men erkender samtidig, at hvis man vil

tillade jagt, må man også acceptere et vist niveau af anskydninger som en uundgåelig konsekvens.

Rådet mener, at fokus i debatten om anskydninger bør drejes væk fra eventuelle absolutte grænser som mulige acceptable niveauer. Rådet finder i stedet, at der er behov for til stadighed at fokusere på, hvordan risikoen for anskydninger inden for realistiske rammer kan reduceres mest muligt. Rådet bemærker i den forbindelse, at ”nyjægere” jf. den tidligere omtalte undersøgelse selv efterspørger flere kurser og prøver vedr. skydefærdigheder. Rådet mener således, at det er på høje tid, at der nu er taget initiativ til at revidere kravene til jagtprøven, og anbefaler, at der fremover lægges større vægt på skydefærdigheder og andre tiltag, der kan hjælpe til at reducere mængden af anskydninger, fx ved at indføre krav om at jægere, uanset våbentype, med jævne mellemrum skal bestå en skydeprøve.

Fastsættelse af perioder for, hvornår dyr må skydes

Der er løbende drøftelser i jæger- og naturbeskyttelsesorganisationer af perioder for, hvornår dyr må skydes. En problemstilling vedrører, om begrænsningerne beskytter dyrene tilstrækkeligt i følsomme perioder, fx mens der er unger. Som skitseret i forbindelse med regulering af uønskede arter finder Rådets medlemmer det principielt uacceptabelt at skyde dyr i perioder, hvor der er risiko for, at afkom efterlades til at dø af sult og tørst. Dette princip gælder naturligvis også for de dyr, der skydes i forbindelse med almindelig jagt. Endvidere finder Rådet, at når det gælder arter, der er hjemmehørende i den danske natur, bør hensyn til at sikre solide dyrebestande veje tungt.

Det Dyreetiske Råd finder, at diskussionen om fastsættelse af de tidsmæssige begrænsninger for jagt og regulering er kompleks. Rådet er klar over, at de nævnte hensyn allerede indgår i fastsættelsen af de perioder, hvor dyr må skydes, men Rådet mener, der er plads til diskussion af, hvilken vægt de forskellige hensyn tillægges. Efter Rådets opfattelse bør tidsperioderne fastsættes, så der er fokus på i tilstrækkeligt omfang

at tilgodese hensyn til dyrevelfærd og således, at usikkerheder kommer dyrebestandene til gode.

Afvejning af hensyn til andres brug af naturen

Jægerne brug af naturen kan opleves generende for andre bl.a. fordi skuddene under selve jagten støjer, og fordi jagten skræmmer dyrene, så de træffes sjældnere i naturen. Andre brugere af naturen og beboere nær jagtområder kan derfor føle, at hensyn til deres livskvalitet tilsidesættes, når nogle går på jagt. Det Dyreetiske Råd har forståelse for, at de omtalte forhold kan opleves generende for den enkelte. Rådet finder samtidig, at problemstillingen ligner dilemmaer kendt fra andre sammenhænge, fx naboer der skal enes omkring forhold som beplantning, musik og lignende. Rådet finder dog i forlængelse af overvejelserne om, hvordan hensyn til forskellige brugere af naturen skal vægtes, at der kan være behov for at drøfte, om der i dag i naturforvaltningen er den rette balance mellem hensynet til jægerne interesser og andre naturbrugeres interesser.

6. Konklusioner og anbefalinger

Overordnet set er det Det Dyreetiske Råds indtryk, at jægerne i de senere år har gjort et stort arbejde og iværksat en række initiativer til at rette op på forhold, der fortjener opmærksomhed. Rådet har endvidere indtryk af, at jægerne fortsat har fokus på problemområder og vilje til at løfte niveauet, hvor der er behov. Rådet peger dog samtidig på følgende forhold, som Rådets medlemmer finder kræver en særlig indsats eller bør omfattes af lovmæssig regulering.

Jagt på og regulering af uønsket vildt

Det Dyreetiske Råd mener ikke, at forskel i beskyttelsen af dyrs afkom som de nuværende regler tillader, er acceptabel. Rådet finder, at mulighederne for at skyde dyr i perioder, hvor de kan have unger, bør begrænses, uanset om dyrene skydes som almindeligt vildt eller som uønskede dyr, af hensyn til at beskytte evt. unger mod unødig lidelse.

Rådet anbefaler derfor, at der indføres begrænsninger i tidsrummet for, hvornår dyr må skydes som følge af vildtskader, eller fordi de betragtes som invasive arter, så skydning af dyrene på tidspunkter, hvor de har afkom, så vidt muligt begrænses. Rådet accepterer dog, at når det gælder invasive arter, kan det være nødvendigt at skyde dyrene hele året for at sikre en effektiv bekæmpelse. Rådet gør opmærksom på, at indførelse af begrænsninger i tidsrummet hvor de uønskede hjemmehørende arter kan skydes, efter Rådets opfattelse som udgangspunkt bør betyde, at dyrene får en fredningsperiode i yngletiden, og til afkommet kan klare sig selv. Muligheden for at skyde moderdyr i de perioder, der indebærer en risiko for afkommet, skal således efter Rådets opfattelse i alle tilfælde forudsætte en tilladelse fra Skov- og Naturstyrelsen og kun være åben, hvor særlige behov gør sig gældende. Rådet anbefaler videre, at det forud for en tilladelse til at skyde moderdyr i yngleperioden sikres, at der er anvendt vildtafværgemidler for arter, hvor dette er relevant, og at der er tale om alvorlige problemer. Rådet opfordrer videre til øget tolerance overfor dyr af arter, der er hjemmehørende i den danske natur.

Gravjagt

Det Dyreetiske Råds medlemmer er stærkt betænkelige ved brugen af ræve til oplæring af hunde til gravjagt, og et enkelt af Rådets medlemmer kan endvidere af principielle grunde ikke acceptere gravjagt.

Hvis gravjagt skal praktiseres, er det efter Rådets opfattelse en forudsætning, at der til stadighed arbejdes med mulighederne for alternativer, så brug af ræve til træning af hunde på længere sigt kan undgås. Rådet finder, at 2016, jf. lov om forbud mod hold af ræve, udgør en passende frist til at finde alternativer til hold og brug af ræve til oplæring af hundene. Hvis ikke der kan findes alternative måder at oplære hunde på, finder Rådet, at der bør arbejdes på at finde alternativer til brug af hunde for at drive rævene ud. Hvis gravjagt med brug af hunde og tamræve skal være tilladt herefter, mener Rådet, at der bør stilles krav til både hold af rævene og brugen af dem til oplæring af hundene.

Opdræt og udsætning af fuglevildt

Flertallet af Det Dyreetiske Råds medlemmer finder, at det principielt set er uacceptabelt at opdrætte dyr med henblik på at udsætte dem til jagtformål. Rådets medlemmer vurderer, at opdræt og udsætning af fuglevildt kan foregå på dyrevelfærdsmæssigt forsvarlig vis, men flertallet mener samtidig, at opdræt og udsætning af fuglevildt af principielle natur- og dyreetiske grunde bør forbydes, med mindre udsætningen har til hensigt at støtte vigende bestande og ikke umiddelbart følges op af jagt. Ét medlem af Rådet er enig i, at en stillingtagen til spørgsmålet om opdræt og udsætning af fuglevildt må bero på en samlet afvejning af på den ene side mere principielle hensyn og på den anden side hensynet til bl.a. naturpleje. Dette medlem ønsker dog ikke at foretage denne afvejning, men vil overlade den til politiske overvejelser.

Anskydninger

Det Dyreetiske Råd mener, at der bør være et fortsat fokus på at minimere antallet af anskydninger, uanset

at anskydninger ikke helt kan undgås, hvis man vil acceptere jagt. Rådet anbefaler følgende tiltag til at reducere risikoen for anskydninger mest muligt:

- Krav til jagtprøve: I den tidligere omtalte rapport vedrørende revision af jagtprøven lægges op til initiativer, der kan øge jægerens skydefærdigheder både ved skydning med hagl og med riffel. Rådet tilslutter sig disse forslag, der bl.a. vil indebære, at der vil være krav om skydeprøver for både skydning med riffel og hagl. Skydeprøver bør efter Rådets opfattelse omfatte prøver i både vurdering af skudafstande og træfsikkerhed.
- Holdningsbearbejdning: Holdningen ”at dyret skal have en chance” øger det sportslige element men også risikoen for at dyret anskydes. Rådet mener, at den sportslige tilgang bør vige for kravet om øget træfsikkerhed.
- Opdatering af skydefærdigheder: Rådet opfordrer til, at jagtsæsonen indledes med et par besøg på skydebanen, samt at nye våben eller en ny kaliber testes på skydebanen før brug, så jægeren er fortrolig med sit våben og har opfrisket sine færdigheder, inden der skydes efter levede dyr. Rådet mener også, at der i forlængelse af revisionen af jagtprøven for både haglgevær og riffel bør stilles krav om en ny skydeprøve med visse mellemrum (fx hvert 5. år) for at kunne få fornyet jagttegnet, tilsvarende hvad der gælder for bueskytter.
- Brug af hunde: Rådet har noteret sig, at dyr be-
tragtes forskelligt i forbindelse med anskydninger, idet det primært er anskudt klovbærende vildt, der eftersøges med schweishunde. Ud fra en dyreværnsbetragtning påpeger Rådet, at lidelsen ved at blive anskudt er den samme uanset dyreart. Rådet opfordrer derfor til, at der med de apportherende hunde på jagten gøres en dedikeret indsats for at eftersøge anskudt vildt uafhængigt af dyreart.

Manglende overholdelse af lovgivning og retningslinier

Det Dyreetiske Råd har modtaget rapporter om, at der foregår overtrædelser af eksisterende lovgivning, og at anmeldelser ikke altid tages alvorligt af politiet. Rådet opfordrer til, at ulovlige forhold anmeldes, og at sådanne anmeldelser følges op af politiet.

Det Dyreetiske Råd har tillige modtaget rapporter om, at ikke alle jægere efterlever de retningslinier for jagt, som jægerforeningerne selv har udstukket, og dermed undergraver andre jægers seriøse arbejde. Rådet opfordrer til, at jægerne selv sikrer, at der holdes orden i egne rækker.

Bilag

Det Dyreetiske Råd har drøftet emnet jagt på 9 møder afholdt i perioden juni 2008 – august 2010, herunder et tema-møde og to ekskursioner. Rådet har haft en række aktiviteter med henblik på at udrede faglige og praktiske aspekter af emnet jagt og retter en stor tak til dem, der har bidraget.

Det drejer sig først om et tema-møde, der blev afholdt på Dansk Jagt- og Skovbrugsmuseum, Hørsholm med følgende oplægsholdere: Jette Baagø, museumsdirektør, Dansk Jagt- og Skovbrugsmuseum; Sandor Hestbæk Markus, vildtkonsulent, Skov- & Naturstyrelsen; Hans Peter Hansen, postdoc. ved Sveriges Landbrugsuniversitet (SLU), Uppsala; Niels Kanstrup, biolog, Dansk Jagtakademi; og Anders D. Lassen, formand for Vildtforvaltningsrådet. Ved mødet deltog tillige Ole Roed Jakobsen, formand for Danmarks Jægerforbund; Erik B. Berthelsen, våbentechnisk rådgiver ved Dansk Land- og Strandjagt; Christian Gamborg, seniorforsker ved Københavns Universitet; samt Kim Holm Boesen, jæger, privat inviteret gæst.

Dernæst har Rådet været på to ekskursioner. Den første ekskursion, der vedrørte generel jagt, udgik fra Kongskilde Friluftsgård. Ekskursionen havde følgende deltagere gennem Skov- og Naturstyrelsen: Claus Jespersen, skovrider; Lars Richter Nielsen, vildtkonsulent; Jørgen Lang, schweishundefører; Mikkel Bornø, skovfoged; Martin Bøgelund, skovløber; Anders Walther Hansen, skovfoged; Niels Jørgensen, skovfoged; Flemming Larsen, skovløber; Morten Rolsted, forstfuldmægtig; og Finn Quist, skovløber. Hertil kom en række skytter og hundeførere. Det Dyreetiske Råd havde endvidere inviteret Henrik Frost Rasmussen, næstformand i Danmarks Jægerforbund, og Erik B. Berthelsen.

Den anden ekskursion omhandlede gravjagt, hvor Rådet besøgte en træningsgrav ved Ønslev og fik demonstreret principperne ved rævejagt på Orupgård Gods. Ekskursionen havde følgende deltagere gennem Skov- og Naturstyrelsen: Sandor Hestbæk Markus; Lars Richter Nielsen; Kristian Stenkjær, skytte på Vennerslund Gods og formand for Herregårdsjægerne; og Finn Fjeldsøe Sørensen, skytte på Orupgård Gods. Det Dyre-

etiske Råd havde desuden inviteret Christian Clausen, hovedbestyrelsesmedlem i Danmarks Jægerforbund; Wisti Wistisen, medlem af Danmarks Jægerforbund og rævejagtskyndig; samt Erik B. Berthelsen.

Dertil kommer møde med en række andre personer og organisationer: Henning Noer, seniorrådgiver, Danmarks Miljøundersøgelser; Bjarne Clausen og Michael Carlsen, Dyrenes Beskyttelse; Christian Hjorth, Dansk Ornitologisk Forening; Poul Hald-Mortensen, Danmarks Naturfredningsforening samt Annette Illum Rosenmunthe, netværkskoordinator i Respekt for dyreliv.

Endelig vil Rådet gerne rette en ekstra tak til dem, der har kommenteret et tidligere udkast til de indledende, mere faktuelle dele af udtalelsen (frem til afsnittet "Det Dyreetiske Råds etiske overvejelser"): Caroline Bald (Skov- og Naturstyrelsen), Erik B. Berthelsen, Bjarne Clausen, Poul Hald-Mortensen, Hans Peter Hansen, Christian Hjorth, Ole Roed Jakobsen, Niels Kanstrup, Henning Noer samt Annette Illum Rosenmunthe. Eventuelle fejl og mangler i udtalelsen er naturligvis Rådets ansvar.

Rådet vil afslutningsvis sig tak for lån af fotos til: Michael Carlsen, Hans Peter Hansen, Danmarks Jægerforbund herunder Steen Axel Hansen og Niels Søndergaard, og Anne Sørensen (medlem af Det Dyreetiske Råd), samt tak til Steen Andersen, kommunikationschef, DK4, for lån af TV-udsendelser vedrørende fasanopdræt og -udsætning; og tak til Lars Engel, direktør, F. Engel "Deerhunter", for lån af illustration til omslaget.

Stine B. Christiansen, dyrlæge, MSc, har fungeret som faglig sekretær.

